

МАТЕРИАЛИ
XVI МЕЖДУНАРОДНА НАУЧНА ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ACHIEVEMENT OF HIGH SCHOOL -
2020

15 - 22 November, 2020

Volume 8

Педагогически науки
Филологическите науки
Психология и социология
Музика и живот

София
«Бял ГРАД-БГ ОДД»
2020

То публикува «Бял ГРАД-БГ» ООД, Република България,
гр.София, район «Триадица», бул.« Витоша» №4, ет.5

Редактор: Милко Тодоров Петков

Мениджър: Надя Атанасова Александрова

Технически работник: Татяна Стефанова Тодорова

Материали за XVI международна научна практическа конференция,
Achievement of high school - 2020, 15 - 22 November,
2020 Педагогически науки. Филологическите науки. Психология и
социология. Музика и живот. : София. « Бял ГРАД-БГ » - 72 с.

За ученици, работници на проучвания.

Цена 10 BGLV

ISSN 1561-6908

© Колектив на автори, 2020

© «Бял ГРАД-БГ» ООД, 2020

ФИЛОЛОГИЧЕСКИТЕ НАУКИ

Теоретични и методологични проблеми на език изследвания

с. р. с., Associate Professor Kapysheva G. K., Tolykbayeva A. B.
S.Amanzholov East-Kazakhstan State University, Kazakhstan

RELATIONSHIP BETWEEN NEUROLOGICAL DEVELOPMENT AND LEARNING

Learning of foreign languages at primary school goals, content and forms of education are associated with the world and life experience of the child. They have a direct relevance and application in daily life of the child. The early learning of foreign languages contributes to not only more durable and practical knowledge of them free, but also carries a high intellectual and moral potential. The main argument of the opponents of early language study is the fact that a foreign language can have a negative impact on the development and establishment of native speech. Supporters argue that the early teaching of foreign languages contributes to a strong and free practical possession and carries a high intellectual and moral potential. It may seem that this question is quite new and only began to be studied, but if we look at the history of educational thought, we see that the early learning of foreign language problems are considered for several centuries.

In a modern society the trend is internationalization and integration of the different spheres of human activity. The development of multilateral relations with other countries made foreign language really demanded by society. In the last 5-6 years the number of people who is learning a foreign language has increased dramatically. Parents will now as early as possible to start with learning of foreign languages of their children. Globalization has affected the fact that learning of foreign language is part of a child's life, not only as an academic subject, but also as one of the constituent parts of his life: the child hears a foreign language in the media, traveling abroad, taking advantage of Internet. The scientists cannot come to a common point of view on the most favorable age to start learning of foreign language. This is probably due to the fact that every age has its advantages and disadvantages for learning of foreign language. The question is how to teach foreign

language young children. Among the scientists and experts there is no consensus what is meant by early foreign language learning. Nowadays the early learning of foreign language has become a priority in education. Currently many schools and various language centers are beginning with English teaching.

Universities are not satisfied with the level of language proficiency of school graduates and one of the ways to increase this level is to shift of the teaching of foreign languages in the first year of schooling, which is traditionally considered the most favorable age for learning of foreign language. Early age is unique to language acquisition by virtue of mental characteristics of the child as a quick memorization of language information, the ability to analyze and organize voice streams in different languages without confusing the languages and means of expression, a special ability to imitate, lack of language barrier. Learning of foreign language at an early age is beneficial to overall mental development of the child, his speech abilities, to enhance the overall outlook [6, c 127]. Researchers say that the children of 6-8 years have mastered native language and it can be not difficult to learn a new language. Young children spend fewer forces to memorize words they are not yet burdened with prejudices, they have fewer stereotypes in thinking and behavior, they are very curious, and therefore easier to accept the rules of the "new game". Early learning of foreign languages is designed to promote the development of the individual abilities of children. Therefore an important goal is the personal development of the child object means. This goal is strategic and it allows organically to include a foreign language in the context of student life activity and define specific ways of the integrative object relations with other kinds and forms of activity of preschool age child [9, c 48]. At the initial stage of learning of foreign language children can acquire the basic skills to use the foreign language for communication. Communicative orientation of exercises in verbal communication will develop the oral speech and reproduce what the child heard as evidenced by numerous psychological and methodological researches. The native language plays a large role in the learning of foreign languages of children. Experience of students in their native language involves cognitive activity of children in relation to the phenomena of native and foreign languages. Translation from foreign language to native language is considered as an important learning tool that children enjoy in the first steps of learning of foreign language. With the help of the native language the children are aware of the value of new words and speech patterns. The role of the

native language is great by reading or listening fairy tales in a foreign language, because the content of them the children know in their native language. Ignoring of native language by learning foreign language is wrong, which is the cause of understanding or complete misunderstanding of language phenomena for example lexical and grammatical material. This leads to improper or inadequate use of such language phenomena in the speech, the mechanical nature of their assimilation [12]. Learning styles (cognitive learning styles) and personality cannot be separated clearly distinguished from each other. The term learning style will also not used uniformly; moreover, it is often difficult to distinguish from learning strategies and learning styles. Edmonson House operates with the term "cognitive styles" by which they mean the habitual approach to problems of all kinds. Some of dedicated define Riding and Cheema cognitive style as the preferred and habitual approach of a person to organize and present information. Cognitive Styles therefore refer to the perception, retrieving and processing problems.

Learning styles have been excluded then the perception, retrieving, and processing of "tasks" related to learning tasks. Language learning styles are then further restricted to tasks in the field of language learning and identify the preferences of a learner when learning a foreign language.

Striating still is, first, whether cognitive styles congenital or acquired during socialization, and secondly, to what extent they can be changed. Further, it is discussed that the same learners at different exercise types may also prefer other styles. Based on Oxford and Anderson then concrete teaching methods for learners are conducive to learning. The result for foreign language teaching, that there can be no better method than the method mix.

The terms used here are not binding but provide an overview of the many facets that distinguish learners from each other. Learning styles reflect (as well as the learning type) so - as just shown - the preferences of learners in information acquisition and processing resist. They often correlate with the speaker's biography, which in turn is influenced often culturally. A Thai woman who has learned English in school with the grammar-translation method that tends to make the methods used there to voice their personal learning style, even though they may actually be able to learn differently better. Most are the individual's preferences, so its actual learning

styles, unaware. Learning styles often, lead to concrete learning strategies individually differs.

Although most people learn words best with movement and visualization, there are also learners, for example, by the color signals, e.g. be more impaired in the articles or the limbic system shuts off the motor learning. The teacher must be aware of these differences and they - pick up in class and make thematic- at a higher language level or in the respective native languages. Their own preferences, they should not be regarded as universally valid here.

All representations give merely tendencies and sometimes appear seeing stereotyped. The aim should be here but to raise awareness of the many different facets. Probably the most decisive factor for success in learning is motivation. Motivation arises from the interaction between the motives of the learner and the external situational factors. Roughly intrinsic motivation (the motives are anchored in the learners themselves, e.g. joy of learning German) and extrinsic motivation (motivation caused by external similar conditions that, for example, better career opportunities) differentiated. Siebert further distinguishes between manifest and latent motivations for learning, their transitions, however, are fluid, and displays them based on the iceberg model. Interest and motivation of expressed in increase of noradrenalin, which increases the general attention, increase of dopamine and cholinergic system. Hippocampus and cortex are so ready to accept new knowledge.

He writes that the teacher knows the learning and memory styles of its students in the ideal case. This is however, as Roth writes, illusory. It is, however, one is aware of these differences, as a teacher always offer different approaches or learning and be aware of the different styles in themselves that their learners not so most effectively learn how he himself. Often trying teachers, students but to let them participate in their own successful strategies of learning, this can be counterproductive. Learners who are shut some methods compared with, can either gradual introduction but then benefit from these approaches, but others do not. Games, for example, are generally useful for storing process.

Should be noted the following applies: depending on how the subject matter is taught in the classroom, it is hard for learners easier or harder to anchor the knowledge offered (stimuli) in the cortex. The lesson itself may cause by considering

the styles and personality traits the limbic system for the distribution of information and so regulated the secretion of neurotransmitter [3].

The acquisition of language, including the language which the left hemisphere dominant, eluting with increasing age, language processing is partly taken over by the right hemisphere. From the age of about 25, the right hemisphere is becoming more active.

Speech perception and especially the speech production is a highly complex process that usually takes place casually in our mother tongue. Within milliseconds, multiple processes run simultaneously. The example of the operations are traced here as an example. A spokesperson expressed in German about 3 to 4 syllables per second. They meet as sound waves on the inside of the ear and are converted into nerve impulses. They are analyzed with respect to frequency, amplitude and time relationships of the vibrations. Each word is compared with the contents of the speech memory and compared with the world and context-aware. This total activation of the brain is also the reason why is called language learning as the best memory training at all. The most advertised as Brain Training are much less promising than learning a foreign language [4].

In the native language processing is very fast, in the target language is needed much more time. Often converting the graphemes into phonemes and the joining of the sounds to words already takes a long time. The search for the correct correspondences of words takes time. At the beginning of the language learner, the correspondence in the native language (or other entrenched language) is wanted for almost any word. In parallel with the syntactic analysis must also be checked when listening to a sentence again, intonation with which it was associated. "This is a great weather" can be understood as apt or ironic statement depending on the intonation. If the learner is confronted with too many records, the working memory is overloaded quickly. Congestion leads to distress, which prevents further recording of information.

While long time, at least in Germany, assumed that monolingualism is the norm, and bilingualism or multilingualism overcharge the child, we now know whether the many advantages of bilingualism and multilingualism, which are also summarized below again based on current studies be. Basically, all studies show that bilinguals have extensive cognitive benefits.

In the above-mentioned previous studies, it became clear that for early acquisition of three languages they are in a neural network. If the language gradually, after the age of 10, learned to separate networks are formed.

Relevant to learning a foreign language are the findings that more the already existing mental lexicons are activated when vocabulary acquisition up to a level of competence A2 or B1. This corresponds to the following process: The limbic system checks whether the “to-learn” vocabulary is relevant and then looks to which existing neural network it connects them. Abstaining or even the prohibition to activate the native language learning, so does the one not, on the other hand, this is also counter-productive in infancy. Modern beginner textbooks have also addressed this aspect and dock systematically to the vocabulary of existing languages [1].

Learners want first aid and foreign-controlled positive feedback. Independent work can be pursued only after a familiarization phase. Learning unfamiliar learners have also often had bad experiences with the school learning; even affect their language learning biography. These students must show you that learning can be fun. However, the motivation and the joy alone is not capable of that is learned successfully.

References:

1. Bischofberger J. Adulte Neurogenese im Hipocampus / J. Bischofberger, Ch. Schmidt-Hieber // Neuroforum Elsevier. - 2006. - №25. - P. 212-221.
2. Blakemore S. J. The Learning Brain : Lessons for Education / S. J. Blakemore, U. Frith // Oxford. - 2005. - №33. - P. 123-128.
3. Martin A. Neural foundations for understanding social and mechanical concepts. / A. Martin, J. Weiberg, // Cognitive Neuropsychology. - 2001. - №20.- P. 575-587.

Методи и техники за контрол на нивото на владеење на чужд език

Навекова Д.Б

Преподаватель, магистр

Западно-Казахстанский университет имени М.Утемисова

ПОЛИЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ – ВАЖНЕЙШАЯ СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА

Важнейшей стратегической задачей образования Казахстана является, с одной стороны, сохранение лучших казахстанских образовательных традиций, с другой, обеспечение выпускников школ международными квалификационными качествами, развитие их лингвистического сознания, в основе которого – овладение государственным, родным и иностранными языками.

В Казахстане уделяется очень большое внимание изучению языков народов, населяющих эту страну. Здесь казахский язык является государственным, а русский язык – язык межнационального общения. По государственной программе учебники нового поколения издаются в стране на шести языках: казахском, русском, уйгурском, узбекском, турецком и немецком. Иностранные языки изучаются во всех школах. Если учесть, что обучение осуществляется на государственном, казахском, и языке межнационального общения, русском языках в школах, колледжах и вузах, а в учебных планах всех учебных заведений предусмотрено изучение, кроме русского, еще, как минимум, одного иностранного языка, то можно говорить, что в Казахстане уже сформировалась двуязычная ситуация и имеется тенденция полиязычного образования.

Министерством образования и науки сделаны конкретные шаги по внедрению полиязычного образования в вузах страны, в частности, расширен объем кредитов на изучение языков в Государственных стандартах по направлению «Образование», что позволит студентам третьего года обучения в объеме 2-х кредитов изучать дисциплины «Профессиональный казахский/русский» и «Профессионально ориентированный иностранный язык». Авторскими коллективами разработаны учебно-методические

комплексы по специальным дисциплинам на английском языке, изданы под грифом Министерства образования и науки трёхязычные терминологические словари, опубликованы учебные пособия, практикумы, успешно реализуется Республиканская бюджетная программа **«Повышение квалификации и переподготовка кадров государственных организаций образования»**. Совместно с Республиканским научно-практическим центром Министерства образования и науки «Дарын» проводятся обучающие семинары, республиканские олимпиады по английскому языку, разрабатываются учебно-методические комплексы на английском языке для специализированных школ с обучением на трёх языках.

«Сейчас в Казахстане в основном утвердилось двуязычие как важнейшее направление культуры межнационального общения. Человек, владеющий кроме родного языка языком другого народа, получает возможность общаться с большим количеством людей, приобщаться к материальному и духовному богатству, выработанному носителями языка другого народа, ближе и глубже знакомиться с его историей, культурой»

Полиязычие – основа формирования поликультурной личности. Полиязычным можно назвать человека, говорящего, понимающего и умеющего в различных ситуациях общения пользоваться иностранными языками. Изучение иностранного языка еще не говорит о получении образования. О полиязычном образовании можно говорить в тех случаях, когда на изучаемом иностранном языке преподаются еще другие учебные дисциплины, например, литература изучаемого языка, страноведение и т.п.

Чтобы обеспечить достижение международно-стандартного уровня владения несколькими иностранными языками, мы сформулировали концепцию полиязычного образования. Она предполагает становление полиязычной личности при определенном отборе содержания, принципов обучения, разработке специальной технологии с использованием многоязычных разговорников, словарей и учебно-методической литературы, где указывались бы сходства и различия базового, промежуточного и нового языка обучения.

Полиязычная компетенция представляет собой не просто владение несколькими иностранными языками. Полиязычная компетенция – это

владение системой лингвистических знаний, умение выявлять сходное и различное в лингвистической организации различных языков, понимание механизмов функционирования языка и алгоритмов речевых действий, владение метакогнитивными стратегиями и развитой познавательной способностью.

Говоря о двуязычии и полиязычии, нельзя не упомянуть о тенденции экспансии английского языка. В настоящее время в республике широкое развитие приобретает английский язык. Зона активного использования английского языка расширяется. Народы мира уже сейчас бьют тревогу по поводу экспансии английского языка, выражающейся в англоизации практически всех языков мира.

Литература:

1. Абсатмаров Р.Б., Садыков Т.С. Воспитание культуры межнационального общения студентов. – Алматы, 1999.
2. Большая советская энциклопедия: Языкознание, 1998.
3. Кондубаева М.Р. Научно-исторические основы формирования культуры речи двуязычного учителя-словесника: автореф. дис. ... д-ра пед. наук. – Алматы, 1995. – 339 с.

Език, реч, комуникация

Professor Tang Qing Ye, Kenzhebalina Assel

Shanghai University

THE INTERPERSONAL FUNCTIONAL ANALYSIS (MOOD) OF N.NAZARBAYEV'S RESIGNATION SPEECH

Research Background

Discourse analysis is an interdisciplinary subject, which definitely deserves close attention. One of the reasons why is that it describes the activities at the intersection of disciplines as diverse as sociolinguistics, psycholinguistics, philosophical linguistics and computational linguistics (Brown & Yule, 1983). What is it then that we analyse in discourse analysis? Discourse is primarily a term from linguistics, where it denotes language beyond sentence-level and includes a series of texts. Litosseliti & Sunderland (2002) add the interpersonal focus to this definition, stressing that discourse is not only a supra-sentential element, but that it is functional in terms of language use, which means that it communicates meanings in a certain context.

This study of discourse analysis is based on the model of language as a social semiotic outlined in the works of M.Halliday and his systemic functional linguistics. The International Systemic Functional Linguistics Association introduced systemic functional grammar (SFG) as a form of grammatical description, initiated by Michael Halliday (International Systemic Functional Linguistics Association, 2011). In these two terms, systemic refers to the view of language as "a network of systems, or interrelated sets of options for making meaning", while functional refers to Halliday's view that language is as it is because of what it has evolved to do (Halliday, 2014). Thus, SFG does not refer to subjects, verbs, and objects. It rather refers to the system as describing the whole clause (Thompson, 2004).

M.Halliday (2014) distinguished three different notions: analysis, description and theory. Firstly, any language is a series of text instances. We analyze those text instances and note patterns among them. Then, description of the language

occurs by generalizing from the analysis of textual data. The outcome of this process is a description of the system of the language. While a description is an account of the system of a particular language, a theory is an account of language in general. The *Introduction to (systemic) functional grammar* is both an introduction to the general theory of grammar and to the description of the grammar of a particular language, English (Halliday, 2014).

As a result, in Caffarel, Martin & Matthiessen (2004), linguists present summary accounts of eight languages (German; French; Telugu; Vietnamese; Mandarin Chinese; Japanese; Tagalog; Pitjantjatjara), and these are parts of the basis for cross-linguistic comparison and typology. Since then, linguists have added accounts of a number of other languages (including Danish; Spanish; Arabic; Òkó; Bajjika; Cantonese), and some of them have now been published as books (Halliday, 2014).

As it is seen from the list of languages above, SFG has not been applied to Russian so far. In brief, the Russian language is an East Slavic language, which is an official language in Russia, Belarus, Kazakhstan and Kyrgyzstan, as well as being widely used throughout Eastern Europe, the Baltic states, the Caucasus and Central Asia (Gradirovski & Esipova, 2008). Therefore, the Russian language is the seventh-largest in the world by number of speakers, after English, Mandarin, Hindi-Urdu, Spanish, French, Arabic and Portuguese (Lewis & Simons, 2018).

Objectives and data collection

This study will make an attempt to analyze Russian political discourse of the First President of Kazakhstan according to interpersonal function (mood) of SFL. It mainly focuses on three questions: whether SFL is applicable to the Russian language or not; if yes, what are the features of interpersonal metafunction of Russian political discourse.

A resignation speech of N.Nazarbayev served as a data for this study. He is the First President of Kazakhstan, who led the country since 1991. The decision to leave the position of the President was unexpected for all citizens because N.Nazarbayev was elected for 6 presidential terms, 29 years overall. Therefore, the announcement of retiring deserves close attention as a political discourse. He

resigned as the President on March 19, 2019, it was a television broadcasting on national channel. The official website of the President of the Republic of Kazakhstan <http://www.akorda.kz/en> published address of President in three languages (Kazakh, Russian, English). Since the announcement was in the Russian language, Kazakh and English are the translations of the original version.

Systemic Functional Grammar

Systemic Function Grammar is chosen as the linguistic framework of our analysis here because of its emphasis on sociological aspect of language. It takes the resource perspective rather than the rule perspective; and it is designed to display the overall system of grammar rather than only fragments. (Halliday & Mathiesan 2014). The theory is set to answer questions such as what are the social functions of language? How does the language fulfill such social functions? SFG presents language as a series of system and it has some interrelated categories of system.

SFG states that context of situation is arranged in categories. They are Field, Tenor and Mode. Corresponding to these, Halliday (1970) analyses language into three metafunctions – Experiential (Ideational), Interpersonal and Textual metafunctions. Each of the metafunctions expresses different modes of meaning of clauses in different aspects of the world. He argues that all languages have three kinds of semantic components. All languages have resources for construing experience (the ideational component), resources for enacting the diverse and complex social relations of man (the interpersonal component), and resources for enabling these two kinds of meanings to come together in coherent text (the textual function).

Each of the grammatical systems proposed by Halliday is related to these metafunctions. The grammatical system of 'mood' is considered to be centrally related to the expression of interpersonal meanings, 'process type' related to the expression of experiential meanings, and 'theme' is related to the expression of textual meanings. M.Halliday summarized metafunction and corresponding elements in the table:

Metafunction	Clause as ...	System	Structure
textual	message	THEME	Theme ^ Rheme
interpersonal	exchange	MOOD	Mood [Subject + Finite] + Residue [Predicator (+ Complement) (+ Adjunct)]
experiential	representation	TRANSITIVITY	process + participant(s) (+ circumstances), e.g. Process + Actor + Goal

Interpersonal Metafunction: Mood

In the past decades, a huge number of research papers and books on Interpersonal Analysis and discourse analysis as well have been published (Kadir, 2017). The interpersonal metafunction is a resource for enacting social roles and relationships between speaker/writer and listener/reader (Matthiessen 1995:17). This study is therefore expected to examine how relationships are established and maintained in Russian political discourse. The model of the Interpersonal metafunction, as it has been developed for English, is related to choice of mood, and distinguishes between a Mood (or Mood element) and a Residue, the Mood being made up of the Subject and the Finite. This is usually illustrated by the difference between a declarative and a polar question. Thus, in the following example, taken from Halliday (2004), the Mood in the declarative is made up of Subject followed by Finite (The duke + has), while the Mood in the polar question is made up of Finite followed by Subject (Has + the duke), the Residue being identical in both cases (given that teapot away).

The duke	has	given that teapot away
Subject	Finite	Residue
Mood		

Has	the duke	given that teapot away
Finite	Subject	Residue
Mood		

From Halliday (2004, p. 115).

The mood of a clause can be identified from its grammatical structure statement is realized by declarative mood, question is realized by interrogative mood, command is realized by imperative mood.

Interpersonal Metafunction in Russian Grammar: Mood

As interpersonal metafunction is realized in mood, then we should consider the mood of clause in the Russian language. According to *A Reference Grammar of Russian*, Russian distinguishes three moods: realis mood (past and present and future tenses), imperative, and an all-purpose irrealis (subjunctive) modality. Absence of interrogative mood makes it different it from English (Timberlake, 2004). If we are to identify Interpersonal Metafunction in Russian Grammar, we should keep in mind that much of the work of Russian grammar is done by inflectional morphology: a given word has a basic shape that is relatively stable, while the end of the word varies, resulting in different forms of one word that are used with different functions or in different contexts. Nouns and verbs differ somewhat from each other in their strategies of inflection (Timberlake, 2004). For example, *он кушает* 'he is eating' or *он покушал* 'he has eaten'. As it can be seen from the table below, tense is usually expressed in the Predicate part where inflection, suffix or prefix indicates tense.

<i>Он</i>	<i>кушает</i>	
Subject	Finite (Present Tense)	Predicate (кушать 'to eat')
Mood	Residue	

He	is	eating
Subject	Finite	Predicate
Mood	Residue	

Mood Analysis

The whole speech is clearly divided into 3 parts by different vocatives:

(1) *Дорогие казахстанцы, соотечественники, соратники, члены партии «Нұр Отан»!*

Dear people of Kazakhstan, compatriots, comrades, members of the Nur Otan party!

(2) *Дорогие соотечественники!*

Dear compatriots!

(3) *Уважаемые казахстанцы! Мои соотечественники!*

Dear people of Kazakhstan! My compatriots!

This division into three parts will help us to navigate in the discourse. The first part can be divided into two components: 1-47 sentences are about results that Kazakhstan has achieved during the ruling of N.Nazarbayev; 48 – 71 sentences claims N.Nazarbayev's current status and introduces new President. The second and third part are thematically alike. They are mainly about hopes for bright future of Kazakhstan, directions for citizens and farewell conclusion.

As it was repeatedly noted, the element of Mood in interpersonal function plays a key role. Traditionally, three Moods are identified (declarative, imperative and interrogative), but since we apply SFG to Russian Grammar we need to add irrealis or subjunctive mood as well, because it is one of basic types of mood in Russian (Timberlake, 2004). Therefore, statistics on four types of Moods (declarative, imperative, interrogative and irrealis (subjunctive)) is necessary. There are 95 declarative (91 positive and 4 negative), 7 imperative, 2 irrealis and 1 interrogative moods out of 105 sentences. The examples of Mood analysis are given below:

1. Positive Declarative Mood (41):

<i>Впервые в истории страны</i>	<i>мы</i>	<i>построили</i>	<i>свою столицу.</i>
For the first time in the history of the country,	we	built	our capital
Adjunct	Subject	Finite (Past)	Predicate <i>Строить</i> 'to build'
Residue	Mood	Residue	Complement Residue

2. Negative Declarative Mood (35):

<i>...где его</i>	<i>не было</i>	<i>как государства</i>
...where it	<u>did not exist</u>	as a state
Conjunction	Finite	Predicate
Residue	Mood	Residue

As it can be seen from the analysis of (41) and (35), Finite and Predicate elements are usually fused together, so in this case a verbal part belongs to Mood and Residue at the same time. Positive declarative sentences compile majority of the whole speech, taking up 86.6%. As it concerns negative declarative sentences, it is worth noting that all 4 clauses appeared as a part of clause complex, which played more specializing or emphasizing character.

3. Imperative Mood (6)

<i>Вспомним, ...</i>
Let us recall,...
Subject+Finite+Predicate
Mood
Residue

Imperative mood clauses constituted 6.6% of the discourse. It should be mentioned that usually imperative mood in Russian is expressed with the word *давай* (*me*) 'let me/us' or *нужно* 'be it' or with a verbal group in an imperative form of the verb. As it is shown from the analysis above, only one verb can show subject, finite and predicate, comparing to English three words. The analysis in English would be the following:

Let us	recall,...
Subject	Predicate
Mood	Residue

There are only two sentences in irrealis (subjunctive) mood and both of them appeared in the end of speech. What matters here is condition and result parts, they can be in either order. In the given speech the order is Condition+Result.

4. Irrealis (104):

<i>Если мы будем сильны</i>	<i>с нами будут считаться.</i>
If we are strong	we will be well-regarded .
Condition	Result

In the last part there is one interrogative clause, to be specifically complement question. The structure of interrogative clause in Russian differs from those in English. Mostly it remains the same word order, but question word and intonation are the tools of interrogation.

5. Interrogative (90):

<i>Каким</i>	<i>я</i>	<i>вижу</i>	<i>Казахстан будущего?</i>
How	[Do] I	see	Kazakhstan of the future?
Complement	Subject	Finite (Past)	Predicate
Residue			<i>Будеть</i> 'to see'
	Mood		Residue

Results and Major Findings

Ye (2010) adds that the inclusive implication of "we" determines the emotional effectiveness of the audience, therefore this help reduce the distance between the speaker and audience make the audience feel relief and participate common purposes. While, the latter, which is "exclusive we" stands for "I and others" not "I and you (the person(s) spoken to), indicates a feeling of authority, making the audience believe in the addresser and his team as strong as possible to overcome any difficulties and do everything.

The purpose of a political speech depends on occasion. In this paper we analyzed the speech of resignation. It implies giving a conclusion of what has been done during the lead of politician. Besides, this speech introduces new President and series of sentences are devoted to how N.Nazarbayev sees the future of Kazakhstan. The allocation of types of mood is obvious: 95 declarative (91 positive and 4 negative), 7 imperative, 2 irrealis and 1 interrogative clauses. Technically, the farewell sentences have a normal structure of declaratives, but in fact, the essence of those sentences is a command or an order. Most of them contain modality expressions such as *я уверена* 'I am confident' or *я верю* 'I believe'. We would consider them as implicit imperative mood. For example:

(91) **Я твердо уверен**, что казахстанцы будущего – это общество образованных, свободных людей, говорящих на трех языках.

I firmly believe that the people of Kazakhstan of the future are a society of educated, free people who speak three languages.

The reason for such constructions of sentences might be to hide the potential of order or command, but at the same time to deliver the message. Thus, on one hand, the addresser hopes to offer certain messages to the audience showing his political attitude and assumption. On the other hand, he tries to demand and arouse the audience to take action to follow his instruction. As a result, complete declarative clauses dominate in a political speech; imperative clauses come after them; and irrealis and interrogative clauses are the last choices.

References

- Brown, G., Yule, G. (1983). *Discourse analysis*. Cambridge university press.
- Caffarel, A., Martin, J. R., & Matthiessen, C. M. (Eds.). (2004). *Language typology: A functional perspective* (Vol. 253). John Benjamins Publishing.
- Chilton, P. (2004). *Analysing Political Discourse: Theory and Practice*. London & New York: Routledge.
- Gradirovski, S., & Esipova, N. (2008). Russian language enjoying a boost in Post-Soviet states. *Gallup Poll Briefing*, 1.
- Halliday, M. A. (1970). Language structure and language function. *New horizons in linguistics*, 1, 140-165.

Halliday, M. A. K. (1961). Categories of the theory of grammar. *Word*, 17(2), 241-292.

Halliday, M. A. K. (1970). Language structure and language function. *In Lyons,*

Halliday, M. A. K. (1994). Spoken and written modes of meaning. *Media texts: Authors and readers*, 7, 51-73.

Halliday, M. A. K., Matthiessen, C., & Halliday, M. (2014). *An introduction to functional grammar*. Routledge.

Kadir, Sarab. (2017). The Implication Analysis of Interpersonal Metafunction in Donald Trump's Victory Speech. *al-Gasaq*. 1.

Matthiessen, C. (1995). *Lexicogrammatical cartography: English systems*. Internat. Language Sciences Publ.

Thompson, G. (2004). *Introducing functional grammar*. London: Routledge.

Timberlake, A. (2004). *A reference grammar of Russian*. Cambridge University Press.

МУЗИКА И ЖИВОТ

Музыка: учене и преподаване

Абилгазинова Г.Е.

КГКП ДШИ п.Топар

Абайский район

РАЗВИТИЕ

МУЗЫКАЛЬНОЙ ПАМЯТИ У УЧАЩИХСЯ ДШИ

Проблемы памяти, в частности музыкальной памяти, на протяжении нескольких столетий находятся в центре внимания многих ученых, драматических актеров, музыкантов всех специальностей, педагогов. В последнее время были сформулированы все аспекты работы памяти, дано огромное количество рекомендаций и советов. Но как эффективно применить весь этот опыт к каждому человеку? Универсального рецепта по запоминанию музыкального произведения не существует. По этому поводу есть хорошее высказывание И.Гофмана: «Никакое правило или совет, данные одному не могут подойти никому другому, если не пройдут сквозь сито его собственного ума и не подвергнутся в этом процессе таким изменениям, которые сделают их пригодным для данного случая». Все учащиеся обладают индивидуальными особенностями, и поэтому решения, связанные с проблемами памяти, каждый педагог должен находить для себя и применять в практической деятельности исходя из индивидуальных психологических качеств учащегося.

Музыкальная память проявляется в способности запоминания, узнавания, сохранения музыкальных образов, в логике их изменения и развития. Опыт работы в музыкальной школе подсказывает, что проблема развития музыкальной памяти у детей является скорее следствием негармоничного музыкального развития ученика, нежели отсутствием у него музыкальной памяти как таковой. То, что обычно понимается под музыкальной памятью, в действительности представляет собой сотрудничество различных видов памяти, которыми обладает каждый человек.

Основные виды памяти: слуховая (память уха), зрительная (память глаза), тактильная (память прикосновения), моторная (память движения), логическая память (связана с мышлением). Слуховая память помогает ученику ориентироваться в мире звуков, анализировать их, запоминать осознанно. С первых уроков это пение и анализ небольших мелодий. Важно, чтобы ребенок осознавал направление движения мелодии, наличие скачков, а так же слышал музыкальную интонацию, фразу, ее развитие, кульминацию и окончание, гармонию, тембр, ритм.

Зрительная память сказывается в способности запоминать картину нотного текста. Для тренировки этого вида памяти чрезвычайно важен анализ нотного текста. Уже при разборе необходимо обращать внимание ученика на такие подробности текста, как паузы, аппликатура, штрихи. В связи с этим нужно проводить разбор новых произведений с некоторыми учениками, особенно с малышами, у которых еще не сформировался навык соответствующей работы, на уроке, так как первое впечатление от произведения является устойчивым и надолго остается в памяти: ошибки на данном этапе работы недопустимы. Если первое прочтение неправильно, пьеса может быть загублена навсегда.

Тактильная память – это память ощущений от прикосновений, способность хранить эту информацию, полученную путем осязания. Относится к профессиональным видам памяти, компенсирует недостающие виды памяти. Развивается игрой с закрытыми глазами или в темноте. Это приучает ученика более внимательно слушать себя и контролировать ощущения кончиков пальцев.

Моторная память – память мышц на движения – и тактильная память – основные помощники музыканта. Они развиваются в процессе занятий. Если вместе с запоминанием музыки слухом рука не будет «запоминать» те движения, которыми она воплощает музыку на инструменте, то запоминание будет непрочным. Рука должна запоминать в движениях их направление, размер и скорость, а также последовательность и меру напряжения мышц, степень затрачиваемых усилий.

Логическая память связана с пониманием содержания произведения, его строения, закономерности развития мысли композитора. Тональности и модуляции, динамическая и драматургическая планировка, свойства фактуры, голосоведение, игровые особенности, а с младшими учениками простейшие

элементы музыкальной ткани (интервалы, аккорды, секвенции) – все это, будучи замеченным и осмысленным, служит материалом для запоминания.

Эмоциональная память – самый сложный вид памяти. При изучении произведения она находится как бы на периферии, возникает спонтанно, неосознанно. Но это самый прочный и надежный вид при сценическом выступлении, так как эмоциям удастся соединить в себе все виды навыков, необходимых для исполнения произведений.

Память бывает кратковременная и долговременная. Кратковременная память характеризуется своеобразной фотографичностью. Все услышали и вроде бы запомнили (звуковую характеристику, высоту звучания, тембр, интенсивность), а при попытке воспроизвести или вспомнить более конкретно – образ мгновенно разрушается. Долговременная память – это способность удерживать длительный срок приобретенные знания, навыки, образы звуков, звуков. Большое значение для развития слуховой музыкальной памяти имеет пропевание музыкальных фраз. Нет лучшего руководителя в искусстве фразировки, чем собственный голос. Пением вслух инструменталисту следует пользоваться, чтобы понять фразировку, и оно должно предшествовать игре, нежели аккомпанировать ей. Физическое дыхание придает протяженность звукам и если учащийся следует за голосом, он инстинктивно чувствует, на каких звуках сделать ударение, какие сгруппировать вместе и где сделать паузу. Музыкально мыслить ноту, значит поместить ее в контекст, и в этом случае звуку неизбежно будет уделяться больше внимания. В музыке, также как и в речи, звуки отличаются по силе ударений, а некоторые и вовсе являются безударными. Однако ни одна нота, как бы она ни была коротка, не должна исполняться небрежно. Учащийся должен мысленно представить звуки, пропевая их про себя, а затем сыграть их. Вокальная интонация подскажет ученику инструментальную, а включенное внимание поможет подключить и процесс запоминания.

Для развития эмоциональной памяти необходимо анализировать точность, искренность чувств, правильную их меру, логику. Это сложно даже взрослому исполнителю, а детям это сложнее вдвойне. Известно, что музыка не имеет конкретного внутреннего содержания и расшифровывается с помощью жизненных ассоциаций, и перевод музыкальной информации в образы, картинки облегчает задачу по запоминанию.

Другое важное условие для запоминания – разучивание в медленном темпе. Как бы ни была сильна музыкальная память учащегося, он не может перескочить этапа медленного упражнения на память. Лишь тогда его память усвоит точно и прочно все музыкально – технические элементы сочинения. Даже когда произведение, казалось бы, прочно выучено, надо проигрывать его в медленном темпе, чтобы освежить музыкальные представления. Уяснить все, что могло с течением времени ускользнуть от контроля сознания. На первую стадию работы не надо жалеть времени, так как она обеспечивает путь к дальнейшему совершенствованию.

При разучивании произведения необходимо сосредоточить внимание на чем-то одном в каждый момент работы. Тщательно проработать партию каждой руки, отметив все значимые элементы музыкальной ткани. Ноты и аккорды надо учить группами.

Не надо возвращаться к началу пьесы, если допущена ошибка: отправной точкой может служить предыдущая фраза. Для осмысления запоминаемого материала нужно чередовать моменты работы с моментами отдыха. Когда пьеса становится знакомой, нужно начинать работу над трудными местами.

При концертном исполнении произведения не следует думать о нотах и о том, что сейчас будут ошибки, это может привести к забыванию текста: необходимо переключить внимание на ритм и выразительность. Если ошибка произошла во время занятий, надо восстановить текст в памяти, сыграть его по нотам, найти причину ошибки.

Память на музыку нельзя уложить точно в какую-то одну ячейку мозга, так как она связана с особенностями личности ученика, с общей памятью, так же как эта последняя связана с привычками, привычки с характером, характер с самой жизнью – логическая цепь, не имеющая конца для людей с воображением. Ученик вместе с преподавателем найдет свои, лучшие способы запоминания, и именно так это и должно быть.

Список используемой литературы:

1. Баренбойм Л.А. Музыкальная педагогика и исполнительство. – Л. Музыка, 1974 г.
2. Работа пианиста – М. Классика XXI век, 2004 г.
3. Маккиннон Л. Игра наизусть. – Л. Музыка, 1967 г.
4. Маклаков А.Г. Общая психология. – СПб, Питер, 2001 г.

ПЕДАГОГИЧЕСКИ НАУКИ

Проблеми на обучението на специалисти

С.Б.Даутова¹

¹Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті,
/ "Интеллектуалды ұлт" ғылыми орталығының ф.ғ.д., директоры (қ-сы
Алматы., Қазақстан)

Б.Р.Оспанова¹

¹Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
/ "Интеллектуалды ұлт" ғылыми орталығының қызыметкері (қ-сы Алматы.,
Қазақстан)

АЛТЫН ОРДА ӘДЕБИЕТІНДЕГІ ӘЛЕМНІҢ КӨРКЕМ БЕЙНЕСІНІҢ ЗЕРТТЕЛУ ТАРИХЫ

XX және XXI ғасырлардағы белгілі тарихи романдар материалдары негізінде мемлекетшілдік идеялар мен Алтын Орданың тарихи тұлғалары туралы тұжырымдарды бірлестіре жалпыфилологиялық зерттеу болып табылады. Мақаланың ғылыми жаңалығы мен маңыздылығы ғасырлар тоғысы ғылымдағы гуманитарлық үрдіспен (процеспен) және адамдардың қоғамдық саналарының өзгерістерімен сипатталады. XXI ғасырдың бірінші онжылдығы жаһандануға қарсы үдерістер жүріп жатқанын көрсетті. Осылайша қарама-қасы бағыттағы үрдерістер жүріп жатыр. Бұдан шығудың жолын іздеу барысында өткеннің мұрасы – Тарих сабағы ретінде де, Болашаққа бағдар ретінде де өте маңызды. Алтын Орда дәуірі қазақ этносының қалыптасуында үлкен маңызға ие.

Алтын Орда құбылысы оның көлемділігімен және әлем тарихына ықпал етуімен байланысты. Дунайдан Ертіске дейінгі ұлан-ғайыр аймаққа көсіліп жатқан Ұлық Ұлыс Шығыс пен Батыс өркениеттер тоғысқан тарихи кеңістік болды. Сондықтан Алтын Орда құбылысы, оның мұралары, Еуразия мемлекеттерінің тарихы мен мәдениеттеріндегі маңызы кешенді зерттеуді қажет етеді. Ғылыми зерттеудің бірқатар объективті-тарихи алғышарттар бар: біріншіден, Алтын Орда дәуірі аз зерттелген. Бұл Алтын Орда тақырыбына 1944-жылы салынған ресми тыйымның 1980-жылдарға дейін созылуымен байланысты. Т. Козырев: «ол кезде Алтын Орданы халық жадынан шығаруға барлық мүмкіндіктерді жасалды. ... сталиндік кезеңде қазақтардың және КСРО-

дағы басқа да халықтардың тарихи саналары шектен тыс вивисекцияға ұшырады»,— деп жазды[1].

Екіншіден, отандық ғылымға, соның ішінде филология ғылымына Алтын Орда кезеңінің ғылым нысаны ретінде маңызды алғышарттары бар. Қазақстан тарихынан, соған сәйкес ғылымынан қазақ мемлекеттігінің қалыптасу дәуірін бұл кезеңді алып тастаудың ауыр зардабы болды және ол «мәнгүрттікке» әкеліп, ұрпақтың жадынан тарихты өшірді.

Ғалымдар Ұлық Ұлыс кезеңі ақтаңдақ болып қалғанын, оны кешенді зерттеуге мамандардың, ғылыми орталықтардың жетіспейтінін алға тартады. Р.Темірғалиев қазақ мемлекеттілігінің Алтын Ордамен байланыстылығы туралы айта келіп: «тарихтың осындай үзігінің көлеңкеде болуы біздің тарихымыздың тұтастығын бұзады ... Осылайша ешқандай ақтауға келмейтін уақыт үзігі пайда болады, тарихтың логикасы жоғалады, тарихи үдерістердің себеп-салдарлық байланыстарын түсінуден қалдық»,— деген қорытындыға келеді [2]. Үшіншіден, ғасырлар тоғысы Алтын Орда мұраларын ғылыми білім беруде қоғамдық-тарихи кеңістікке қайтару қажеттігін сезінумен айқындалады. ҚР Президенті Қ.Тоқаев 2019-жылғы Қазақстан халқына жолдауында республикамыздың мемлекеттілігіндегі Алтын Орданың рөлін атап өтті. 2020-жыл Қазақстанда Алтын Орданың 750 жылдығы болып жарияланды. Қазақ жерінің жүрегі — Ұлытаудың Алтын Орданың ұлы тұлғалары Жошы ханмен және Бату ханмен тарихи байланысы бар екені анық. Осы жерде Ұлық Ұлыстың — Ұлы Мемлекеттің негізін қалаушы Жошы ханның ордасы болды. Қазақтың қасиетті осы даласында оның мүрдесі жатыр. Қ.Тоқаев тарихи әділеттілікке құрмет көрсету керектігін айтып былай деді: «Біз Алтын Орданың негізін қалаушы Жошы ханға құрмет көрсетуіміз керек. Осы бір тарихи тұлғаға әлемнің назарын аудару өте маңызды міндет» [3]. Алтын Орда тарихын ой таразысына салудағы тарихи дискурсты өзгертуде әдебиет маңызды рөл атқарады. Көркем әдебиеттің тарихи жанры адамның санасында әлем суретінің қалыптасуына үлес қосады, тарихтың маңызды кезеңдерінің көркем бейнесін жасайды. Алтын Орданың және оның ұлы қайраткерлерінің тарихы әр түрлі жанрдағы көптеген көркем шығармалардың тақырыбы болуда. Жаңа шығармалардың қатарына И.Калашниковтың «Жестокий век» (2018 ж.), С.Зацаринныйдың «Пустая клетка» (2015), Р.Почекаевтың «Батый. Хан, который не был ханом». (2007), Лео де Хортогтың «Чингисхан. Завоеватель мира» (2017) атты және т.б.

шығармаларын жатқызуға болады. Алтын Орда тақырыбы аз зерттелгендіктен, осы маңызды кезең туралы қоғамдық санада қарама-қайшылықтар бар. Алтын Орданың тарихи тұлғалары Жошы хан, Бату хан және т.б. хандар туралы көзқарастар біржақты емес. Тарихи тұлғалардың маңыздылығы мен ұлылығын біле тұра, қазақстандықтар олардың отандық тарихта қандай рөл атқарғаны туралы аз біледі. Тарихи тұлға тұжырымдамасы тарихтың аралық кезеңдерін көркем сипаттауда маңызды қызмет атқарады. Олардың қызметтерін көркем бейнелеу қоғамдық сананы қалпына келтіреді. Әдебиеттің мұндай күрделі тақырыптарын тұншықтырып отырған заманда, жекеленген жазушылардың тарих сабақтарын еске түсіруге, тарихи жадыны оятуға батылдары барды. Сондай тұлғардың бірі – І.Есенберлин. Ғалымдар «Алтын орда» трилогиясы Қазақстан тарихының даңқты кезеңі туралы жазылған жалғыз шығарма деген пікірде. Жазушының 17 романының алтауы Қазақ хандығы мен Алтын Ордаға арналған. Василий Янның «Чингизхан» (1939), «Батый» (1942), «К последнему морю» (1955) романдарынан тұратын «Нашествие монголов» трилогиясы [4];, Ілияс Есенберлиннің «Алтын орда» трилогиясының 1-кітабы «Алты басты айдаһар» (1982), 2-кітабы «Айдахардың басы» (1985), 3-кітабы «Айдахардың ажалы» [5]; Мұхтара Мағауиннің «Шыңғыс хан» (2011) дилогиясы: 1-кітап «Ұйысқан ұлыс», 2-кітап «Шыңғыс хан» [6]; Нұрлан Санжардың «Күтпеген қонақ – Жошы» (2019), «Бату хан» (2020) романдарынан тұратын «Алтын орда жауынгерлері» дилогиясы [7] сияқты шындыққы барынша жақын, әлеуметтік-мәдени парадигманың ауысуын көрсететін тарихи романдар таңдалып алынды. Алтын Орда туралы әр түрлі көзқарастарда және әр түрлі уақыттарда жазылған тарихи романдар материалдары негізінде көркемдік дискурстың ауысуы туралы алғаш рет жүйелі салыстырмалы-тарихи зерттеулер жүргізіледі, тарихи тұлғалардың авторлық көркем тұжырымдамалары тарих моделін шындыққа жақын сипаттау ретінде қаралатын болады: Алтын Орда дәуірінің тарихи тұлғаларын тұжырымдамалау ғылыми мәнде, Уақыт феномені контесінде – уақыт пен ұрпақ сабақтастығында, Қазақстанның мемлекеттік идеясымен байланыста жүзеге асырылады; Жошы хан мен Бату ханның тұлғалық тұжырымының көркем-философиялық өзіндік ерекшеліктері, КСРО-ның кеңестік кезеңіндегі, кеңестік кезеңнен кейінгі уақыттағы, Қазақстанның мемлекеттік тәуелсіздік алған кезеңіндегі мемлекет пен қоғамның социодинамикалық даму контекстінде алғыш рет зерттелетін болады; - Жошы

хан мен Бату хан туралы 2019 және 2020-жылдары жазылған жаңа тарихи романдар алғаш рет ғылыми айналысқа енеді. Қазақ әдебиетінде тарихи тақырып прозада кеңірек ашылған, бұл отандық сөз өнерінде эпикалықтың дамығандығымен байланысты. Филологиялық зерттеулерге жасалған шолу роман жанрындағы тарих мәселесі өзекті мәселелердің бірі екенін дәлелдейді. Әдебиеттегі роман жанрын ғылыми зертеу дәстүрі қазақ филологиясы ғылымының негізін қалаушылар – Ә.Бөкейхановтан, А.Байтұрсыновтан басталады. Қ.Жұмалиев, Е.Ысмайылов, Р.Бердібаев, Ш.Елеуқенов сияқты ғалымдар роман жанрының теориялық мәселелерін зерттеді. Қазақ прозасын зерттеуге З.Ахметов, С.Қирабаев, С.Қасқабасов, Н.Ғабдуллин, Б.Майтанов, З.Бисенғали, А.Ісмақова, М.Хамзин, Б.Мамраев, Т.Рахымжанов, Р.Тұрысбек, С.Таханов, Г.Орда, Г.Пралиева, С.Алтыбаевалар зор үлес қосты. Тақырып аспектісінде келесі авторларды атап көрсетуге болады: Х.Миннегулов ортағасырлық түркі әдебиетіндегі мемлекеттілік идеясы мен билеуші мәселесін зерттеді [8], Қ.Алпысбаев түркі көркем әдебиеті дәстүрінің қазақ әдебиетіне ықпалын зерттеді [9], А.Лобин І Петр тұлғасы тұжырдмасымен байланыста тарихты көркем шындықта бейнелеу мәселелерін талдады [10], А.Малхасян тарихты көркем нарративпен байланыста қарады [11]. Осы уақытқа дейінгі ғылыми жұмыстарға жасалған талдау біз таңдап алған нысандардың кейбіреулері жалпы немесе жекеленген тақырыптар контекстінде қарастырылғанын көрсетеді. Жеке зерттеулер, монографиялар жеткілікті емес. Мақала мен шолу түріндегі басылымдар Алтын Орданың көркем тарихи моделі эволюциясын жан-жақты қарауға мүмкіндік бермейді. Ұсынылатын жобада әлеуметтік-тарихи парадигмалар ауысуы контекстінде тұңғыш рет жаңа әдістемеліктер негізінде Алтын Орда дәуірі мен тұлғаларын тұжырымдамалауға жүйелі жалпыфилологиялық, салыстырмалы-тарихи зерттеу жүргізу жоспарлануда. Ғылыми жаңалықтарға толы нәтижелер осы уақытқа дейін аз зерттелген тақырып бойынша ғылыми және танымдық тұжырымдамаларды жаңғыртуға қызмет етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

- 1 Козырев Т. Золотая Орда – золотая колыбель: истоки казахской государственности и современность. <https://camonitor.kz>. 04.09.2019.
- 2 Темиргалиев Р. О приватизации исторического наследия Золотой Орды со стороны Казахстана не может быть и речи. <https://www.inform.kz>. 14.10.2019.

- 3 Токаев К-Ж. Казахстан отметит 750-летие Золотой Орды. //Комсомольская правда. 27 августа 2019. // <https://www.kp.kz>.
- 4 Василий Ян: Нашествие монголов. М: АСТ, 2015.-1056 с.
- 5 Есенберлин И. Золотая орда. СПб: Ленинградское издательство. 2016. - 560 с.
- 6 Магауин М. Шыңғыс хан. Т.1., Т. 2. -Алматы: Дәуір. 2016. - 675 с.

**Аубакирова Г. Т., ф.ғ.к. профессоры,
Көшен А. Қ., 2 курс студенті, РД-19-1к тобы,
Мағуазова Ж. М., 1 курс магистранты.**

*Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университеті,
Е. А. Бөкетов атындағы Қарағанды университеті.
Қазақстан Республикасы,
Қарағанды қаласы.*

«СТУДЕНТТЕРДІҢ ШЕТЕЛ ТІЛІНДЕГІ СЫНЫПТАН ТЫС ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ТӘСІЛДЕРІ.»

Аңдатпа. Мақалада "өзіндік жұмыс" ұғымы және студенттердің шет тілі бойынша өзіндік жұмысын ұйымдастырудың аудиториядан тыс формасы талданады. Аудиториядан тыс өзіндік жұмысты тиімді ұйымдастыру үшін дидактикалық мақсаттар, міндеттер мазмұны, нысандары, әдістері қарастырылады.

Түйінді сөздер: тәуелсіз жұмыс, саналы танымдық, өзіндік жұмыс, өзін-өзі тәрбиелеу, жаңа технологиялар ,компьютерлік бағдарлама ,толық еркіндік ,арнайы әдебиет.

Пән бойынша аудиториядан тыс өзіндік жұмыс студенттердің аудиториямен қатар жүзеге асырылатын оқу қызметінің жоғары ерекше түрі болып табылады. Негізінде кеңес құзыретіне психологиялық ерекшеліктері жеке тұлғаны реттейтін дербес студенттің қызметі жатады. Оқу іс-әрекетінің ерекше жоғары формасын көрсете отырып, өзіндік жұмыс пән ретінде оқушының жеке психологиялық ерекшеліктерімен анықталады. Мұндай психологиялық ерекшеліктер өзін-өзі реттеуді қамтиды.

Студенттің өзін-өзі реттеуі тәуелсіз қызметті бағдарламалау мүмкіндігін, яғни берілген шарттарды түрлендіру әдісін таңдауды, осы түрлендірудің құралдарын таңдауды, жеке әрекеттердің реттілігін анықтауды қамтиды.

Саналы танымдық іс-әрекет студентті оқытудың алғашқы қадамдарынан бастап белсенді шығармашылық өзіндік жұмысқа мәжбүр етеді. Зерделенетін курс шеңберінде түсініспеушілік пен мақсатты қызмет болмаса,

алға жылжу болмайды. Тәуелсіз танымдық іс-әрекет пән бойынша білім мен дағдылардың болуын, студенттің дамуын және оның құзіреттіліктерін игеруін қамтамасыз етеді, бұл оқытылатын курстың тұтастығын және Осы курстың алдағы іс-шаралармен байланысын түсінуге мүмкіндік береді. Оқытудың тиімділігі өзіндік жұмыстың әртүрлі нысандары, оның нәтижелерін рефлексивті талдау, өз тәжірибесін жаңарту арқылы қамтамасыз етіледі.

Шетелдік білім беру тұрғысынан студенттің шет тілі саласындағы өзін-өзі тәрбиелеу құзыреттілігі жеке тұлғаның интегративті сипаттамасы ретінде қарастырылады, бұл оның өзін-өзі тәрбиелеу процесінде шет тілін меңгеру деңгейін ұстап тұруға және жақсартуға дайындығы мен қабілетін көрсетеді. Өзін-өзі тәрбиелеу құзыреттілігін дамыту тек өзін-өзі тәрбиелеу іс-әрекетінде ғана жүзеге асырылуы мүмкін, оны шет тіліндегі қарым-қатынас дағдыларын жетілдіруге бағытталған жеке танымдық іс-әрекет процесі ретінде анықтауға болады. Осылайша, шет тілін үйренетін студенттердің өзін-өзі тәрбиелеу іс-әрекетінің стратегиялық мақсаты-оқу кезеңінде Шет тіліндегі мәдениетаралық-коммуникативті құзіреттіліктің тиісті деңгейіне қол жеткізу, сонымен қатар жоғары оқу орнын бітіргеннен кейін нәтижелі өзін-өзі тәрбиелеуге дайындық. Осыған байланысты өзін-өзі тәрбиелеу тілдік тұлғаның қажетті қасиеттерін дамытуға және шет тілін меңгеру процесінің өнімді сипатын қамтамасыз етуге бағытталған оқу процесінің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Күнделікті және кәсіби саланың әртүрлі жағдайларында оқытылатын тілді барабар және өз бетінше пайдалану қабілетін қалыптастыру үшін білім беру ортасына тиісті жағдай жасау қажет. Сонымен, студенттердің өзін-өзі тәрбиелеу іс-әрекетіне шет тілін үйрену процесінің қажетті бөлігі ретінде бағдарлау білім беру процесінде жаңа технологияларды, оқыту әдістері мен құралдарын қолдануды қамтиды.

Тәуелсіз жұмыс-бұл студенттің ішкі, танымдық мотивтеріне байланысты оның көзқарасы бойынша ең ыңғайлы және ұтымды уақытта ұйымдастыратын қызметі. Бұл қызметті оның өзі бақылайды және оқытушы тарапынан тікелей бақылаусыз (басқарусыз) жүзеге асырылатын оқу қызметінің түрі болып табылады. Бұл оқу материалдарының дербес жұмыстағы жетекші рөлін анықтайды, олар оның нәтижелерін бақылаумен қатар, осы жағдайда оқушылардың қызметін басқару функциясын да орындайды. Сондықтан дербес жұмыс үшін ұсынылатын оқу материалдарының сипаты оның мақсатына сәйкес

болуы тиіс. Осы өлшемге сәйкес тәуелсіз жұмыстың 5 түрін шартты түрде бөлуге болады, олардың әрқайсысының өзіндік ерекшелігі бар:

Оқулық/оқу-әдістемелік кешен бойынша оқытушының ағымдағы тапсырмаларын орындаумен байланысты студенттің өзіндік жұмысы. Жұмыстың сипаты оқулықпен/оқу-әдістемелік кешенмен алдын ала анықталған, тапсырмалар оқу тобының барлық мүшелері үшін бірдей және олар үшін міндетті болып табылады. Оларды қандай – да бір түрде орындау нәтижелері сабақта мұғаліммен бірге талқыланады немесе таза жаттығулар жағдайында студенттердің өздері кілттермен тексеріледі. Өзіндік жұмыстың бұл түрі үнемі топты басқаратын мұғалімдердің назарында болады және сәйкесінше олар түзетіледі.

Студенттің өз біліміндегі жеке олқылықтарды жоюға бағытталған өзіндік жеке жұмысы. Тиісті білім топтың барлық мүшелеріне ұсынылмайды, тек сабақтарды өткізіп алған жеке студенттерге кез – келген теориялық материалды жеткілікті түрде түсінбеді және т.б. 1-ші семестрге арналған Оқу материалдары ерекше назар аударуға тұрарлық, олар бастапқы деңгейді анықтау үшін тест нәтижесінде анықталған білім кемшіліктерін жоюға арналған. Бұл бағдарламаланған сипаттағы автономды әзірлемелер болуы мүмкін (баспа және компьютерлік бағдарламалар). Қарастырылған өзіндік жұмыс түрінің бір түрі ретінде белгілі бір тілдік материалды қосымша дайындаумен байланысты жеке тапсырмалар деп атауға болады. Олар оқулыққа қосымша материал ұсынуы керек және онымен келісілуі керек.

Жаңа тілдік материалды меңгерумен байланысты студенттің өзіндік жұмысы. Жұмыстың бұл түрі Жеке болса да, топтың барлық студенттері үшін міндетті болып табылады, оларды бір уақытта орындайды. Нәтижелер сабақта қандай-да бір түрде талқыланады.

Сөйлеу әрекетінің бір немесе басқа түрінде тәжірибе болып табылатын студенттің жеке өзіндік жұмысы. Өзіндік жұмыстың бұл түрі топтың барлық мүшелері үшін міндетті болып табылады. Студенттер оқытушыдан белгілі бір уақыт аралығында тыңдауы/ оқуы керек материалдың мөлшеріне қатысты нұсқаулар алады. Оқу/ тыңдау материалын және жұмыс уақытын таңдауға қатысты оқушыға толық еркіндік беріледі.

Студенттің өз бастамасы бойынша өзіндік жұмысы. Жұмыстың бұл түрі оқытудың белгілі бір кезеңінің оқу материалдарымен тікелей байланысты емес

және студенттік топ мүшелері үшін міндетті емес. Студент жұмыс үшін қандайда бір есеп беруге міндетті емес, дегенмен ол орындалған кезде оқытушының кеңестерін қолдана алады. Дегенмен, жұмыстың бұл түрі барлық жағынан ынталандырылуы және ынталандырылуы керек, өйткені бұл студенттің шет тілін қолданудың әртүрлі мүмкіндіктерін білуіне ықпал етеді. Өзіндік жұмыстың бұл түріне аудиториядан тыс жұмыстың әртүрлі формалары, өздігінен табылған кітаптар мен журналдарды оқу, шет тілінде фильмдер көру және т. б. жатады.

Шет тілі саласындағы өзіндік білім беру қызметі әртүрлі ұйымдастырушылық Нысандар аясында жүзеге асырылуы мүмкін: жеке, жұпта, микро топтар мен топтарда. Ұжымдық және жеке жұмыс түрлерінің ұқсас үйлесімі студенттердің өзін-өзі тәрбиелеу іс-әрекетін жүйелі және толық жүзеге асыруды қамтамасыз етеді.

Аудиториядан тыс өзіндік жұмысқа қойылатын негізгі талаптар:

аудиториядан тыс өзіндік жұмыстың негізгі мақсаты-студенттердің сабақта алған білімдерін, біліктері мен дағдыларын тереңдету, кеңейту және жетілдіру;

өзіндік жұмыс пен жұмыс процесінің қызықты формалары;

пәнаралық байланыстардың болуы-студенттердің жоғары белсенділік дәрежесі.

Н. Ф. Коряковцева студенттердің өздігінен білім алу әрекеті негізінде тілдік тұлғаның дамуын қамтамасыз ететін оқу жағдайларының келесі негізгі сипаттамаларын анықтайды:

оқытылатын тілді меңгеру бойынша студенттердің өзіндік оқу қызметін жандандыру;

білім беру контекстінің түпнұсқалығын және жеке білім беру өніміне бағытталуын қамтамасыз ету;

"өзіңіз үшін тіл мен мәдениетті ашу" мақсатында проблемалық, іздестіру міндеттерін пайдалану»;

студенттің оқу іс-әрекетінің субъектісі ретіндегі өзара байланысты жеке ұстанымдарын өзектендіру.

Шын мәнінде тәуелсіз оқу іс-әрекеті "ақпараттық вакуум" негізінде туындайды, онда студенттер жаңа, белгісіз, қажет, маңызды нәрсені үйрену, меңгеру қажеттілігін дамытады, ал оқу процесінде мұндай қажеттілікті

қанағаттандыру құралдары жоқ. Бұл студенттердің осындай қажеттіліктің пайда болуының алғышарттарын жасауға бағытталған мұғалімнің қажеттілігін білдіреді.

Осылайша, дербестікті үйрете және оны қамтамасыз ете отырып, оқытушы студентке дербес оқу қызметінің субъектісі болуға, оны танып білуге және басқаруға көмектеседі, бұл оның өз бетінше білім алу құзыретін қалыптастырудың кепілі болып табылады.

Кәсіби білімге заманауи құзыреттілік тәсіл тұрғысынан, университетте оқу курсы аяқтағаннан кейін де маман өмір бойы өздігінен білім алуға дайын болуы керек екенін ескеру қажет. Кәсіби құзіреттіліктің қалыптасу сапасы өзін-өзі тәрбиелеу құзіреттілігінің даму деңгейіне байланысты, оны жоғары сапалы білім алуға, мамандықты игеруге, қажетті біліктілікке қол жеткізуге және қажет болған жағдайда болашақта мамандықты өзгертуге мүмкіндік беретін түлектің әлеуметтік бәсекеге қабілеттілік факторы ретінде қарастыруға болады. Демек, мәдениетаралық білім беру барысында мәдениетаралық құзіреттілікті дамыту кезінде өзін-өзі тәрбиелеу компонентін ескеру қажет. Өзін-өзі тәрбиелеу құзыреттілігі тұтастай алғанда негізгі құзыреттердің бірі болып саналады және жеке тұлғаның табысты дамуы мен адамның кәсіби қызметінің қажетті негізі болып .

Өзіндік жұмыс келесі мақсаттарда жүргізіледі:

- студенттердің алған теориялық білімдері мен практикалық дағдыларын жүйелеу және бекіту;
- теориялық білімді тереңдету және кеңейту;
- нормативтік, құқықтық, анықтамалық құжаттаманы және арнайы әдебиетті пайдалану білігін қалыптастыру;
- студенттердің танымдық қабілеттері мен белсенділіктерін дамыту: шығармашылық бастамалар, дербестік, жауапкершілік, ұйымшылдық;
- ойлау дербестігін, өзін-өзі дамыту, жетілдіру және өзін-өзі ұйымдастыру қабілеттерін қалыптастыру;
- жалпы және кәсіби құзыреттерді қалыптастыру;
- зерттеу дағдыларын дамыту.

Аудиториялық және аудиториядан тыс қызметті ұйымдастыру қазіргі заманғы педагогикалық процестің маңызды құрамдас бөлігі болып табылады

және студенттерді шығармашылық қызметке жұмылдыруға мүмкіндік береді. Студенттерді осы Қызмет түрінің дағдыларына үйрету бірінші курстан басталады, ал студенттің өзіндік жұмысы тек оқу мақсаттарына қол жеткізуге - тиісті құзыреттерге ие болуға ғана емес, сонымен қатар болашақ маманның танымдық, әлеуметтік және кәсіби ұтқырлығын арттыратын, оның өмірге белсенді және жауапты көзқарасын қалыптастыратын жеке тұлға ретінде өзіндік өмірлік ұстанымды қалыптастыруға бағытталған.

Әдебиеттер тізімі:

1. Курманова Э. А. Студенттердің аудиториялық сабақтардағы өзіндік жұмысын басқару / Э. А. Курманова // орта кәсіптік білім. – 2012. -№ 6.
2. Обойщикова И. В. Студенттердің өзіндік жұмысын ұйымдастыру. Оқыту жүйесіндегі жаңа білім беру технологиялары: Ғылыми-әдістемелік конференция материалдары.- Вязьма: ВФ ГОУ МГИУ, 2014.
3. Шишкина А. Н. Шет тілін оқыту аясында Болашақ медицина қызметкерлерінің коммуникативтік құзыреттілігін дамыту және сөйлеу мәдениетін арттыру [Электрондық ресурс],- www.informio.ru - " ... біздің сөзіміз қалай жауап береді ... ": VI Халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарының жинағы.- Санкт-Петербург, 2016.

Стратегически насоки на реформата в системата на образованието

Sarsekeyeva Zh.Ye., Otynshina G.S.
E. A. Buketov University of Karaganda

GIFTED STUDENTS AND ISSUES IN THEIR DEVELOPMENT

Recently in the education system, there is special attention to the gifted students. Problems in the education of these students are connected with new conditions and requirements in the fast-changing world, which resulted in the idea of special educational methods for talented students. According to the World Health Organization (WHO), students are considered gifted if their IQ level is 130 or higher and they are at a risk due to possible mental health problems [1]. Psychologist Nemov defines giftedness as having distinct abilities for intellectual development, which allows them to successfully acquire knowledge in the area which is connected with their talent [2]. They need individual programs, specially trained teachers and schools, where they are aware of the characteristics and problems of gifted students. It will help students to improve their skills in the right direction.

Most people may think that of the student is gifted there is no problem in their educational institution and they will be happier in their future life than other students because of abilities. However, being more intellectually gifted than your peers may cause some problems with socialization. The main reasons why these issues arise are in the attitude of their parents and other family members, teachers, classmates [2]. Usually, gifted students are rejected by their classmates, who do not understand their real abilities by considering their level of knowledge and behavior as sign of abnormal. Gifted students who do not have early social interaction experience can deprive themselves of the opportunity to acquire the necessary social interaction skills. Although intelligent children often have advanced thoughts of the dynamics of social interaction, their good ideas may not translate into the social behavior of their real peers. For instance, when three years old express their ideas with an advanced vocabulary of six years old then this child may not be understood by their peers. Communication issues with family members may happen due to two main reasons. Mostly, they cannot accept the special intellectual talent of their child because they were unprepared for this and could not find common ground with them and causes

more stress for them. Also, as it was mentioned teachers treat negatively to the gifted students because they cannot identify their abilities by considering it as misbehavior. For instance, research conducted by Pringle shows, that most of the 103 gifted students who have been in the clinic have these problems with behavior because teachers underestimated their abilities. All of these will result in socio-psychological and personal problems and the consequences can appear as disruptive behavior like aggression or asocial. Mostly this kind of behavior is considered as a response to the feeling of misunderstood by their parents, peers, etc. Furthermore, there is an opposite reaction of gifted students to these socio-psychological issues such as apathy, isolation from others, and lack of interest. These characteristics also can be considered as depressive behavior.

It is really important to find the right way to deal with development problems of gifted students. Firstly, for them, it is difficult to have the intelligence of adults and the emotions of a child. This kind of issue can be defined as uneven development when there is a big gap between advanced intellectual capability and age since it causes unrealistic expectations and performance. Secondly, when adults ignore the abilities of students and focus on their weaknesses (for instance, as it was said social problems). In this case, the giftedness of students may be unnoticed and more attention will be given to the areas where they have slower development such as social immaturity or behaviour problems. Most frequently it will cause serious problems with self-esteem and they experience a lack of confidence.

One of the problems for gifted students also can be perfectionism, which has positive and negative sides. On one hand, it can provide driving energy and it leads to great achievements. Also, most scientific investigations and discoveries require high accuracy and gifted students can show a significant level of creative productivity. On the other hand, students set high standards for themselves which can lead to having impossible goals. As a result, when failure happens they may criticize themselves because they will think that problem is in having imperfect efforts. Even when adults realize that their invention is perfect according to their age, gifted students who set professional standards will focus on details. This may result in distrust of feedback from other people.

Adults often overestimate the perfectionism of gifted students and they constantly require them to fulfill their potential. They may have an overwhelming schedule full of lessons which can improve their abilities and no time for the activities

which ordinary children should have. Teachers can be never satisfied with the results of the gifted students even they do more than their classmates just because of their high expectations. As a result, gifted students may not have time or interest to fulfil their dream because it is impossible to realize your potential when adults dictate their own rules. In addition, often students with giftedness are able to improve their abilities in different areas and they may have a conflict with their choice for their future due to facing these dilemmas.

As can be seen from above, it is highly important for adults to understand the needs of their gifted students in order to prevent issues that can lead to negative consequences. According to Betts and Neihart [3], different groups of gifted children can be considered in accordance with their cognitive skills, social behaviour, feelings and attitudes, perceptions, and identification. It is helpful not only in the teaching practice but also for them to understand themselves. These groups are called the successful gifted, the autonomous gifted, the hidden gifted, the demanding gifted, the lost gifted, the doubly gifted. However, this group of students following instructions and performing bare minimum over time lose their own interests and, as a result, cannot fully develop their own potential.

References:

1. Fatma Eren, Ayla Ömerelli Çete, Sibelnur Avcil, Burak Baykara. Emotional and Behavioral Characteristics of Gifted Children and Their Families. 2018 - 105.
2. Nefedova V.Yu., Prilepina A.V. Analysis of the experience of working with gifted children through network interaction // Modern problems of science and education. - 2015. - No. 1-1. [in Russian]
3. Kolečáková R.Š., Hošová D. Gifted children and the importance of knowledge their survival (experience) in education. 2019.

Sarsekeyeva Zh.Ye., Safarova N.B., Auken A.O.

E. A. Buketov University of Karaganda

THE USE OF MODERN TECHNOLOGY IN HIGHER EDUCATION

In the XXI century, a new model of higher education is being formed in the modern educational space - an innovative research University, which creates conditions for training specialists who are competent in solving a wide range of issues. Modern specialists should be prepared both to solve the problems set earlier, and to set new tasks and options for their solution. The very formation of an innovative research University is an innovative process, focused on obtaining new knowledge and new technologies. In order to create a successful educational activity, there is a need for personal interest as a teacher, so that students understand the material as best as possible, and a meaningful desire of students to understand new things [1].

The top seven important concepts to understand when examining the use of technology for educational or instructional purposes include:

1) Active engagement with the learning material. Technology is interactive, and students learn by doing, researching, and receiving feedback. This helps students become passionate about what they are learning. For example, they may study geography using interactive software such as Google Maps or Google Earth, instead of looking at a picture.

2) Use of real-world issues. This model encourages the use of real-world problems in the classroom. By using the Internet, students can research real issues happening at that moment that are related to the classroom curriculum. This helps students understand that the lesson being taught refers to real problems and real people.

3) Simulation and modeling. Simulation software helps to bring to the classroom real activities that would be impossible to see without technology. By using specific simulation tools, students can see planetary movements, how a tornado develops, or how dinosaurs lived. Modeling software offers similar features. Instead of the static models used in previous decades, these tools allow students to see the dynamic characteristics of models.

4) Discussion and debate boards and forums. By using the Internet or software tools, students can create online groups, Web pages, and virtual communities that connect them in real time with students and teachers anywhere around the world. They can receive feedback from their teachers and share questions and concerns about their lessons. By listening to and reading about others' opinions and feedback, students refine their thinking, reaching higher levels of comprehension and deeper understanding. Online communities also present the opportunity for students to interact with others around the world.

5) Working groups. Technology-focused education doesn't involve a class of students learning by themselves, staring at a book. Working groups foster group activities, discussions, and debates, and they encourage the establishment of democratic group dynamics.

6) Coaching. Teachers play more of a coaching role these days. They aren't just instructors who deliver a lesson. Rather, they support and guide student activities as coaches do. They provide feedback and coaching to the class so that students receive the appropriate information and academic training. Teachers guide students in developing skills in problem solving, research, and decision-making.

7) Formative assessment. Teachers ensure that students are learning not only the concepts, but also how to use the technology resources they have. Technology-focused activities mostly require critical-thinking and problem-solving skills. Teachers work as facilitators, providing constant feedback, enabling students to achieve deeper levels of understanding [2].

Modern educational technologies that are used to form the communicative competence of a schoolchild in learning another language are the most productive for creating an educational environment that provides a person-oriented interaction of all participants in the educational process. It is obvious that using any one technology of education, no matter how perfect it is, will not create the most effective conditions for the disclosure and development of students' abilities and creativeness of a teacher. Modern technologies of teaching foreign languages accumulate successful information of each of them, enable the teacher to adjust any technology in accordance with the structure, functions, content, goals and objectives of training in the particular group of students. The search for new pedagogical technologies is associated with the lack of positive motivation of students in learning a foreign language. Positive motivation is inadequate, because when learning a foreign language students face significant

difficulties and do not learn the material because of their psychological characteristics. Currently, more and more teachers are turning to the communicative method of learning English. The object of this method is speech itself, that is, this technique first of all teaches us to communicate. The long-term practice of teaching English proves that teaching with traditional technologies does not allow developing key, basic competencies in a particular academic discipline, so a drastic reorganization of the educational process is needed. For example, the active use of resources of the World Wide Web by the teachers significantly increased the effectiveness of self-education of teachers of a foreign language. Internet services provide access to the latest socio-cultural, linguistic-cultural and other valuable information. It is obvious that the role of the teacher is currently changing; the boundaries between him and the trainee are becoming transparent, which promotes cooperation. The role of the learner increases, learner participates not only in obtaining knowledge, but also in its search, development, transformation into practical skills [1]. At the present stage of learning, the communicative approach of teaching plays an active role in the formation of adequate communication among students. Communicative method implies a great activity of students. The teacher's task in this case is involving all students of the class into conversation [2].

References:

1. Gromova O. A. Audiovisual method and practice of its application. - M., 2007. – 150 p. [in Russian]
2. Domashnev A.I. Methods of teaching English in a pedagogical university. - M., 1993. – 240 p. [in Russian]

Съвременните методи на преподаване

Маг.пед.наук Тахтамысова А.С

АО «Международный Университет Информационных Технологий»

ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В КАЗАХСТАНЕ: ТЕХНИЧЕСКИЕ, МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ И ЮРИДИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ РЕАЛИЗАЦИИ

В настоящее время дистанционное образование доказало свою актуальность, значимость и повсеместную востребованность. Обучение в Казахстане, как и во многих странах мира в условиях пандемии, практически полностью перешло на удаленный формат. Поскольку этот переход был не плановый, а экстренный, вскрылись серьезные проблемы при опосредованном (на расстоянии) обучении: научная сфера не была к этому готова ни технически, ни методологически, ни юридически.

Стоит отметить, что дистанционное образование не в новинку многим странам. Так, разнообразные эксперименты в области дистанционного обучения начали проводиться ещё задолго до появления глобальной сети Интернет. Например, в Европе в конце XVIII века ученики через почтовую службу получали необходимые пособия, вели переписку с преподавателями и сдавали экзамены. Такое обучение вскоре стали называть «корреспондентским» [1]. В 50-х годах прошлого века начали транслировать первые учебные телепередачи. Конец 1980-х годов положил начало эре персональных компьютеров, и они накрепко вошли в систему учёбы. На сегодняшний день широкое распространение интернета сделало дистанционное образование гораздо доступнее для населения и выявило его преимущества в сравнении с традиционным.

Во-первых, дистанционное образование снимает нагрузку с инфраструктуры: школьникам и студентам не надо ездить на занятия. Это решает актуальную для Казахстана проблему переполненных классов [2], трехсменных школ и дефицита учебных заведений, поскольку ввиду дистанционного обучения отпадает сама необходимость в таких помещениях – школах, училищах, вузах – а также в их ремонте, охране, обогреве и пр.

Во-вторых, учащиеся дистанционно могут по своему усмотрению планировать время, место и продолжительность занятий. Аналогичная ситуация со сбором заданий и проверкой результатов – эту работу проверяющие могут выполнять в удобное для них время. Кроме того, в ряде случаев проверку знаний учащихся можно выполнить автоматически, например, с помощью онлайн-тестирования, что сэкономит время и позволит избежать ошибок при оценивании.

В-третьих, дистанционное образование способно искоренить характерную для Казахстана диспропорцию в качестве «городского» и «сельского» образования, так как лучшие преподаватели с помощью интернет- и других технологий будут доставаться не одному классу на 45 минут, а сотням тысяч сразу. Аналогично и в сегменте высшего образования. Более того, казахстанские вузы при необходимости могут приглашать иностранных преподавателей для взращивания собственных кадров, ничем не уступающих зарубежным специалистам.

Однако реализации массового дистанционного обучения в Казахстане мешает ряд причин. Во-первых, страна столкнулась с недостатком технических средств, необходимых учащимся для дистанционного обучения. Всего в стране, по данным местных СМИ, насчитывается свыше 3 млн школьников и более 600 тысяч студентов. Обеспечить гаджетами власти пообещали только учащихся из социально уязвимых семей. Остальным приходится находить средства для выхода на связь преподавателями самостоятельно.

Кроме этого, остро стоит вопрос с самим интернет-соединением. Сеть зачастую не выдерживает наплыва пользователей, скорость передачи данных снижается. Особенно перегруз заметен по вечерам, а также в дни, когда в школах проводятся суммативное оценивание за раздел (СОР) и суммативное оценивание за четверть (СОЧ). Из-за ненадежности интернет-соединения качество усвоения нового материала учениками на онлайн-уроках падает. Более того, интернет доступен не во всех населённых пунктах Казахстана.

Здесь же следует отметить, что в помощь родителям школьников в Казахстане был введен новый тариф «Білім», предназначенный именно для дистанционного обучения, предлагающий по абонентской плате в 990 тенге (2,3\$) неограниченный доступ к 380 образовательным ресурсам Казнета, получившим одобрение от Министерстве образования и науки РК. В этот пакет

также вошел 1 ГБ трафика на другие ресурсы [3]. На практике этого объёма оказалось недостаточно. Те, кто подключил данный тариф, уже после нескольких уроков заметили, что 40-минутные видеоуроки весят слишком много, и предоставленного гигабайта не хватит не то что на месяц, а даже на неделю занятий.

В довершение к вышеназванным проблемам стоит упомянуть и отсутствие единой надежной платформы для проведения онлайн-занятий. Казахстанскими учителями до недавнего времени активно использовалась платформа Zoom, которая, кстати, не относится к образовательным платформам и имеет низкую степень защиты от подключения посторонних лиц. После скандального случая школам рекомендовали отказаться от неё и перейти на другие платформы вроде «Сферы» (slp.kz, доступная только в Алматы) и MS Teams [4].

Следующая сложность нынешнего перехода на дистанционное обучение заключается в отсутствии как эффективной методики преподавания онлайн, так и электронных учебников. Для решения этой проблемы научному сообществу страны необходимо создать актуальную методику организации и проведения онлайн-уроков, адаптировав методики, широко распространенные в мире. То есть теперь педагог должен уметь свободно пользоваться на уроке видеоконференцсвязью, тематическими интернет-ресурсами, средствами опроса для контроля уровня усвоения знаний учащимися. Кроме того, преподаватель должен уметь отбирать тот контент, который непременно заинтересует его аудиторию, он должен хорошо ориентироваться в современных методах подачи материала, уметь адаптировать задания, например, из печатного учебника для дистанционной работы с учащимися.

Отдельного рассмотрения требует ситуация с электронными учебниками. Под электронными учебниками подразумеваются не файлы в формате PDF, а мультимедийные средства обучения, в которых можно прослушать, рассмотреть и прочитать информацию, где предполагаются места для ввода ответов на задания и обратная связь. Такие учебники есть у казахстанского издательства «Алматыкітап баспасы», они представлены на платформе Orip.kz. Кроме того, по данным научно-практического центра «Учебник», на экспертизу свои электронные учебные издания представляли еще шесть казахстанских издательств [5]. Однако этих учебников недостаточно. Аналогичные мультимедийные средства обучения необходимы и для среднеспециального,

высшего и послевузовского образования. Учащимся при дистанционном обучении необходима проверенная, достоверная информация, изложенная грамотно и лаконично, представленная в различных удобных для восприятия форматах в таких электронных учебниках.

Ещё одна проблема, связанная с реализацией дистанционного образования в Казахстане, носит юридический характер. Дело в том, что дистанционное образование в Казахстане фактически незаконно ввиду действия приказа министра образования от 20 марта 2015 года №137 «Об утверждении Правил организации учебного процесса по дистанционным образовательным технологиям» [6]. В этом документе значится, что дистанционная форма обучения доступна лишь тем, кто имеет особые образовательные потребности. Согласно приказу ни одно образовательное учреждение в Казахстане не имеет права работать с детьми без особых потребностей по дистанционной форме обучения. Следовательно, нет законных оснований и для работы образовательных онлайн-платформ, и для признания диплома о дистанционном образовании.

Упомянутые выше проблемы, накопившиеся в системе образования Казахстана, свидетельствуют о назревшей необходимости изменить устаревшие нормативно-правовые документы, продумать способы устранения технических проблем и разработать собственную методику ведения онлайн-занятий. Тогда есть все основания полагать, что произойдет качественный скачок в трансформации всей казахстанской отрасли образования.

Список литературы

1. История дистанционного образования. Режим доступа: <https://edunews.ru/onlajn/info/istorija-distancionnogo-obuchenija.html>.
2. Сколько детей должно быть в классе, или Чем опасна переполненность школ? Режим доступа: <https://informburo.kz/cards/skolko-detey-dolzno-byt-v-klasse-ili-chem-opasna-perepolnennost-shkol.html>
3. Специальный тариф «Білім» с абонентской платой 990 тенге в месяц запустят в Казахстане. Режим доступа: <https://informburo.kz/novosti/specialnyy->

tarif-blm-s-abonentskoy-platoy-990-tenge-v-mesyac-zapustyat-v-kazahstane-109728.html

4. «Запретили Zoom из-за порно»: в акимате Алматы ответили на публикации в Сети. Режим доступа:

https://tengrinews.kz/kazakhstan_news/zapretili-zoom-iz-za-porno-akimate-almatyi-otvetili-413762/

5. Электронный учебник: что это такое и как с ним работать? Режим доступа: <https://informburo.kz/cards/elektronnyy-uchebnik-cto-eto-takoe-i-kak-s-nim-rabotat.html>

6. Приказ министра образования РК от 20 марта 2015 года №137 «Об утверждении Правил организации учебного процесса по дистанционным образовательным технологиям». Режим доступа:

<http://adilet.zan.kz/rus/docs/V1500010768>

Квасных Г.С.

Северо-Казахстанский университет им. М. Козыбаева, г. Петропавловск

Завацкая Е. А.

*учитель-дефектолог, логопед КГУ «Кабинет психолого-педагогической
коррекции», г.Петропавловска,*

РАЗВИТИЕ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ У СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ НАУКЕ И ПРАКТИКЕ

Развитие речи в дошкольном детстве — один из важнейших объектов исследования в детской психологии, дошкольной педагогике, дошкольной дидактике, дошкольной лингводидактике, задачей которой является разработка содержания и методов развития речи детей, обучения их языку.

А.Н. Гвоздев отмечает, что лингвистика, изучая язык, черпает материал в наблюдениях за теми людьми, которые владеют данным языком с детства. Усвоение языка в детском возрасте, обеспечивающее единство языка и его преемственность при смене поколений, представляет собой существенный этап владения языком. Этим, согласно А.Н. Гвоздеву, и определяется, прежде всего, интерес языкознания к детской речи.

В ходе своего развития речь детей тесно связана с характером их деятельности и общения. Развитие речи идет в нескольких направлениях: совершенствуется ее практическое употребление в общении с другими людьми, вместе с тем речь становится основой перестройки психических процессов, орудием мышления.

К концу дошкольного возраста при определенных условиях воспитания ребенок начинает не только пользоваться речью, но и осознавать её строение, что имеет важное значение для последующего овладения грамотой.

По данным В.С. Мухиной и Л.А. Венгера, у старших дошкольников, когда они пытаются что-то рассказать, появляется типичная для их возраста речевая конструкция: ребенок сначала вводит местоимение («она», «он»), а затем, как бы чувствуя неясность своего изложения, поясняет местоимение существительным: «она (девочка) пошла», «она (корова) забодала», «он (волк) напал», «он (шар)

покатился» и т.д. Это существенный этап в речевом развитии ребёнка. Ситуативный способ изложения как бы прерывается пояснениями, ориентированными на собеседника. Вопросы по поводу содержания рассказа вызывают на этом этапе речевого развития желание ответить более подробно и понятно. На этой основе возникают интеллектуальные функции речи, выражающиеся во «внутреннем монологе», при котором происходит как бы разговор с самим собой.

З.М. Истомина считает, что ситуативность речи у старших дошкольников заметно снижается. Это выражается, с одной стороны, в уменьшении количества указательных частиц и наречий места, заменявших другие части речи, с другой стороны, в уменьшении роли изобразительных жестов при рассказывании. Словесный образец оказывает решающее влияние на формирование связных форм речи и на изживание в ней ситуативных моментов. Но опора на наглядный образец усиливает ситуативные моменты в речи детей, снижает элементы связности и увеличивает моменты экспрессивности.

По данным А.М. Леушиной, по мере расширения круга общения и по мере роста познавательных интересов ребёнок овладевает контекстной речью. Это свидетельствует о ведущем значении усвоения грамматических форм родного языка. Данная форма речи характеризуется тем, что её содержание раскрывается в самом контексте и тем самым становится понятным для слушателя, вне зависимости от учёта им той или иной ситуации [1].

Не менее важным условием для формирования связной речи дошкольника является овладение языком как средством общения. По данным Д.Б. Элькониной, общение в дошкольном возрасте носит непосредственный характер. Разговорная речь содержит в себе достаточно возможностей для формирования связной речи, состоящих не из отдельных, не связанных друг с другом предложений, а представляющей собой связное высказывание – рассказ, сообщение и т.п. В старшем дошкольном возрасте у ребёнка возникает потребность объяснить сверстнику содержание предстоящей игры, устройство игрушки и многое другое. В ходе развития разговорной речи происходит уменьшение ситуативных моментов в речи и переход к пониманию на основе собственно языковых средств. Таким образом, начинает развиваться объяснительная речь [1].

А.М. Леушина считает, что развитие связной речи играет ведущую роль в процессе речевого развития дошкольников. В ходе развития ребёнка перестраиваются формы связной речи. Переход к контекстной речи стоит в тесной связи с овладением словарным составом и грамматическим строем языка [2].

У детей старшего дошкольного возраста связная речь достигает довольно высокого уровня. На вопросы ребёнок отвечает достаточно точными, краткими или же развёрнутыми (если это необходимо) ответами. Развивается умение оценивать высказывания и ответы сверстников, дополнять или исправлять их. На шестом году жизни ребёнок может довольно последовательно и чётко составить описательный или сюжетный рассказы на предложенную ему тему. Однако дети всё ещё чаще нуждаются в предшествующем образце воспитателя. Умение передавать в рассказе своё эмоциональное отношение к описываемым предметам или явлениям у них развито недостаточно [3].

В дошкольном детстве ребёнок овладевает, прежде всего диалогической речью, которая имеет свои особенности, проявляющиеся в использовании языковых средств, допустимых в разговорной речи [1].

Диалогическая речь представляет собой особенно яркое проявление коммуникативной функции языка. Учёные называют диалог первичной естественной формой языкового общения, классической формой речевого общения.

Поставив перед собой задачу изучения особенностей развития форм связной речи, А.М. Леушина собрала значительный материал относительно детских высказываний при различных задачах и в различных условиях общения. На основании своих материалов А.М. Леушина приходит к заключению, что диалогическая речь является первичной формой речи ребёнка [2].

Таким образом, развитие диалогической речи играет ведущую роль в процессе речевого развития ребёнка и занимает центральное место в общей системе работы по развитию речи в детском саду. Обучение диалогу можно рассматривать и как цель, и как средство практического овладения языком. Освоение разных сторон речи является необходимым условием развития диалогической речи, и в то же время развитие диалогической речи способствует самостоятельному использованию ребёнком отдельных слов и синтаксических конструкций. Связная речь вбирает в себя все достижения ребёнка в овладении

родным языком, его звуковым строем, словарным составом, грамматическим строем.

При этом диалогическая форма общения не дана ребенку изначально, ее становление проходит стадию преддиалога - «дуэта». Диалог является естественной средой развития личности. Уровень связной разговорной речи зависит от состояния словаря ребёнка и от того, насколько он овладел грамматическим строем языка.

Литература:

1. Эльконин Д.Б. Избранные психологические труды. – М.: Педагогика, 1989. – 516с.
2. Арушанова А.Г. Развитие диалогического общения: Речь и речевое общение детей: Методическое пособие для воспитателей. -2-е изд., испр. и доп.- М.: Мозаика-синтез, 2008. – 128 с. С. 3
3. Гризик Т. Взаимодействие детского сада и семьи по развитию речи // Дошкольное воспитание. – 2000. - № 6. – с. 54-56.

N.V. Mirza¹, G.B. Beisenbekova², A. Baimaganbet³

*doctor of pedagogical sciences., professor¹, c.p.s., docent², student of master`s degree
«Pedagogy and Psychology»³ E.A. Buketov Karaganda State University*

e.mail: aiszh11@mail.ru

FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS IN THE SYSTEM OF TRILINGUAL EDUCATION

Communicative competence is the willingness to receive the necessary information in a dialogue, to represent and defend one's point of view in a civilized manner in dialogue and public speaking based on the recognition of different positions and respect for others. It is one of the priorities of education.

«Competence» - a set of interrelated personality traits (knowledge, skills, abilities, ways of activity), which allows setting and achieving goals [2].

The main competence of trilingual education is communicative competence in the field of education in three languages. In other words, our language policy is aimed at ensuring that graduates of educational institutions can freely integrate into the international economic system. Language competence of students is able to apply language knowledge in familiar and unfamiliar work, professional situations. At the same time, it is not enough to have a certain language qualification; it is also necessary to adapt it and use it effectively to achieve a new quality of knowledge and skills, i.e. experience, which is a life and professional content, meaningfully worked out by a person - part of his inner world. Such an understanding of a competent approach in education requires a new technology for the examination and assessment of the content of the educational process for mastering the Kazakh, Russian and English languages. The implementation of this technology begins in the field of general secondary education, the main purpose of which is to ensure the development of key competencies, including linguistic ones, that allow for conscious professional and civic self-determination, as well as the satisfaction of individual educational needs. That is, the competence-based approach is aimed at developing a complex of personal qualities of students, the formation of key competencies as expected results of education. The result of education as a whole is a derivative of the result of waiting for the developed and developed state programs, in particular, the

program for the development of languages for the coming years, based on the state triune language policy. Students must be a formed trilingual person who has mastered the basic values of national and world literature, ready for socio-cultural interaction and self-realization; with formed communicative competence based on mastering three languages. In other words, students of the upper stage of general secondary education must possess an extensive vocabulary and phraseological and terminological stock, be able to read texts of various levels of complexity, use a variety of communication strategies in oral and written speech, and possess various forms of written reflection. Trilingual communicative competences also include number of other competences, namely: linguistic, sociolinguistic, sociocultural, discursive, compensatory and pragmatic competences.

Competence as a general ability based on knowledge, skills and experience acquired through education was studied by V.N. Vvedensky, I.A. Zimney, B.C. Lednev, J. Raven and others.

The degree of scientific elaboration of the issues of the formation of communicative competence in the conditions of trilingualism allows us to state that at the present stage of development of scientific research and real practice, a number of objective contradictions are clearly manifested:

- between the recognition of the need to form the communicative competence of students and the insufficient development of the conditions for training such a specialist in the educational process;
- between the relevance of the practice of pedagogical support and its inclusion in the process of forming the communicative competence of students and the lack of development of its conceptual foundations and mechanisms;

Integration processes in the world dictate high requirements for graduates. A modern specialist cannot succeed without knowing a foreign language. Proficiency in three languages is becoming a mandatory career requirement in a society with high-tech manufacturing. Modern business is committed to the fact that a high-class specialist should not only have the knowledge necessary to carry out professional functions, but also be capable of intercultural communication in a foreign language environment. Therefore, it becomes necessary to form students' communication skills, as well as the desire to establish and maintain productive and effective intercultural relationships.

Including the English language is the discipline that serves as a means of forming the communicative competence of the future specialist and fulfills the modern social order. Mastering the communicative competence in English is a more difficult task than mastering the communicative competence in the native language, but it is the communicative competence that is the indicator of the individual's self-development.

In teaching Russian and English, you need to remember that the language training of students should cover two areas in teaching intercultural professional competence: the professional and communicative direction and the professional and intercultural direction. The professional and communicative direction is understood as the development of language knowledge, speech skills and abilities, the ability to adequately use language means to construct statements in accordance with the norms of the target language. The professional and intercultural direction is aimed at knowing the national characteristics of the native culture, studying the rules of society in the process of professional interaction and the formation of background knowledge. Students need to be taught how to build communication, decode speech. In the process of learning a language, a person's general cultural development takes place.

In conclusion, trilingualism serves as a means of forming the skills and abilities of intercultural communication, which greatly contributes to an increase in the level of professional culture of a future specialist, as well as the formation of significant professional personal qualities. I would also like to draw your attention to the fact that when studying Russian and English, we should not forget about the development of our native Kazakh language. Our main goal is to make the Kazakh language a competitive language in the world, as we are rapidly developing to enter the best countries in the world.

Using of literature:

1. Atlyaguzova E.I. Formation of basic competencies of students of a technical profile: abstract of the thesis for the degree of candidate of pedagogical sciences / E.I. Atlyaguzov. - Togliatti, 2011. - 23 p. [2]
2. Library of abstracts and dissertations in pedagogy <http://nauka-pedagogika.com/pedagogika-13-00-01/dissertaciya-formirovanie->

[kommunikativnoy-kompetentnosti-uchaschihsya-kolledzha-v-usloviyah-bilingvalnogo-obrazovaniya#ixzz6bbp9jjC1](#)

3. Teslenko V.I. Communicative competence: formation, development, evaluation: monograph / V.I. Teslenko, S.V. Latyntsev; Krasnoyar. state ped. high university named after V.P. Astafieva. - Krasnoyarsk, 2007
4. Murzalinova A. Zh. Methodological foundations of the formation of functional literacy of Kazakh students when teaching Russian in grades 10-11 of a new type of school, Almaty, 2002
5. A. Kuanyshkyzy, E. M. Dyusembina, K. U. Zenkovich, "Formation of trilingual competence of university students" Shakarim State University of Semey, Kazakhstan 2017

Amanzholova A, 1st year undergraduate, MIA - group 52

Asabaeva O., 3rd year student, UA – 19 – 3s / k group

Aubakirova G.T Research supervisor, professor.

Karaganda University named after E. A. Buketov

Karaganda Economic University of Kazpotrebsoyuz,

Republic of Kazakhstan, Karaganda

FEATURES OF STUDENT MOTIVATION IN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE

Annotation. Over the past decade, due to the expansion of professional contacts, free exchange of information, distribution of scientific and educational literature abroad, it has become possible to enrich specialists from different countries, to establish diversified and systematic contacts at the international level. Knowledge of foreign languages allows you to establish educational, cultural and professional contacts. Specialists who know foreign languages are needed to enter the common socio – cultural space. The language of international communication - English is especially important. The main scientific literature is English, communication of specialists in various forms is carried out mainly in English, using a computer, in particular the Internet, is not possible without knowledge of this language.

Keywords. Relevance of a foreign language, motivation of students.

In the era of globalization of all spheres of public life, the issue of motivation in learning foreign languages becomes very relevant. Globalization means that the role of verbal communication, including interpersonal communication, which requires knowledge of a foreign language, is growing. Foreign languages are becoming one of the main factors of socio – economic and general cultural progress of society. Foreign languages play an important role in the formation of personality and knowledge, because with it you can directly access the spiritual wealth of another country, have the opportunity to communicate directly with people of other nationalities.

The above significantly increases the prestige of the subject "foreign language" as a subject of university education. And here the concept of motivation comes to the fore. Of course, the problem of motivation in learning arises in every subject, but it is especially acute in foreign language teaching.

It's all about the specifics of the subject, which requires the student to have a certain base and communication skills. Often this causes certain difficulties for students and loss of motivation. Therefore, considering motivation as the main driving force in learning a foreign language, motives belong to the subjective world of man, determined by his inner motives. Therefore, all the difficulties of calling motivation from the outside. A person will be able to learn a foreign language if he feels the need for it, that is, he will be motivated. [1].

Let's try to find out what is a person's motivational sphere and how it is described in educational activities. Scientists have different interpretations of the concept of "motive": K. Vilyunas understands the conditions of life through motives, G.A Kovalev – moral and political relations, and J. Godefroy – the subject must act. Often, they agree that motives are motives, intentions, or goals. Therefore, this concept should be considered comprehensively, taking into account all possible aspects.

We now describe the types of motivation that occur during learning, in particular, a foreign language. All of them together motivate learning. Learning motivation is determined by a number of specific factors:

- characteristics of the student (gender, self-esteem, level of intellectual development);
- features of the teacher and his attitude to pedagogical activity;
- organization of pedagogical process;
- Features of the subject (in this case, a foreign language).

Based on the above factors, learning motivation can be divided into external and internal. External motivation is not directly related to the content of the object, but depends on external circumstances. Examples include:

- the motive for success is the desire of a person to achieve success in any activity, including learning a foreign language. For example, good grades, getting a diploma, and so on. ;
- the motive of self-affirmation is the desire for self – affirmation, approval of other people. A person teaches a foreign language in order to gain a certain status in society;
- identification motive – the desire of a person to be like another person, as well as to be close to their idols and characters (for example, to understand the words of a favorite group);

- the motive of affiliation is the desire to communicate with other people. A person can learn a foreign language to communicate with their foreign friends;

- the motive of self – development is the desire for self-improvement. A foreign language serves as a means for spiritual enrichment and general development of a person;
- prosocial motive – associated with understanding the social significance of activity. A person learns a foreign language because he understands the social importance of learning. [1].

Internal motivation is not related to external circumstances, but directly to the subject itself. This is often referred to as procedural motivation. A person likes a foreign language directly, likes to show intellectual activity. The action of external motives (authority, self – affirmation, etc.) can strengthen internal motivation, but they are not directly related to the content and process of activity.

In addition, learning motivation can be divided into positive and negative ones. For example, the construction of "if I learn English, I will get a very good result on the exam" is a positive motivation. The construction of "if I learn English, I will pass the exam and not be expelled" is negative.

Now to turn to the results of a survey conducted at our university among students of non –linguistic specialties and determine their motives for learning a foreign language. A total of 200 people were interviewed, and the method of intra – bee sampling was used. The respondents' responses were distributed as follows:

- "I study according to the curriculum only because it is necessary" - 60%
- "Not to be released" - 19%
- "I want to get a good job, build a successful career" - 10%
- "Traveling abroad, communicating with foreigners" - 6%
- "Reading because it's interesting" - 5%

Of course, the method of oral questioning does not require a comprehensive coverage of the situation and disclosure of hidden subjective meanings, but it is possible to draw some conclusions: when learning a foreign language at a university, most students are motivated by a prosocial motive ("the curriculum is necessary", "not to be excluded"). That is, we can say that the learning process for them is a routine work or forced behavior. A small number of students noted the motive of self – affirmation ("building a successful career") and the motive of affiliation ("traveling",

"communicating with foreigners"). In addition, only 5% of students have internal motivation – they learn a foreign language because they like a foreign language. [2].

The main conclusion is that students are mostly motivated by external motives, and there is a significant part of negative motivation ("so that they are not excluded", "undecided"). This implies a certain contradiction, because it seems that the prestige of mastering a foreign language and its importance in public life increases and there should be positive motivation. At the same time, it is clear that an enterprise of activities aimed at summoning the internal motivation of students is needed. That is, it is necessary to create conditions under which students have a personal interest and need to learn a foreign language. The need for training should correspond to such types of internal motivation as communicative (direct communication in the Language), linguistic cognitive (positive attitude to the language) and instrumental (positive attitude to various types of work).

In modern conditions, knowledge of the English language seems necessary due to the expansion of professional contacts, freedom of information exchange, and the spread of scientific and educational literature published abroad. In this regard, it is important to develop the motivation of students of non – linguistic specialties to learn a foreign language. However, it should be noted that the formation of motivation to learn a foreign language is one of the most difficult tasks for students of non – linguistic specialties, despite the presence of research on this issue. This is due to the fact that students do not consider a foreign language necessary for their future professional activity, and in the process of studying a foreign language from course to course, there is a tendency to reduce the desire to study this subject.

Students ' attitude to the future profession will change, as well as the hierarchy of motives for educational activities will change. It should be noted that external motivation increases: to get a diploma, pass exams, get a scholarship, and motivation decreases: to become a highly qualified specialist, to gain deep and solid knowledge. [2].

The studied psychological and pedagogical literature and the experience of our practical work allow us to conclude that the study of a foreign language by students has its own peculiarities, depending on the specifics of future professional activity, personal and professional characteristics necessary for the future specialist, which should be taken into account when solving the problem of developing students ' motivation to learn a foreign language in non –linguistic specialties.

In this regard, there is a need to move from the traditional educational paradigm to innovation. At the moment, there is a need to pay attention to an urgent question: What pedagogical means and conditions contribute to the study of a foreign language at non-linguistic faculties, taking into account the (psychological) specifics of the acquired specialty? [3].

The formation of motivation in students is influenced by two groups of interrelated conditions: a) – conditions that affect the formation of internal motivation – professional interest, awareness of the practical and theoretical significance of the acquired knowledge for the future profession, consideration of the specifics of professional and psychological activity. In our opinion, a special place is occupied by taking into account the specifics of the professional and psychological service, as well as the requirements for the personality of a psychologist – consultant (for students of the psychological faculty); professional training of the teacher (his individual characteristics, methodological literacy, orientation of students to the profession they receive, understanding of the goals and needs that the teacher sets for students, studying a foreign language, communicability, openness, empathy, impartiality of the organization of the educational process); emotional saturation of Classes; B) conditions that affect the formation of external motivation – creating a situation of success or understanding of failure and its causes, competitiveness of classes, communicative orientation of classes.

The formation of motivation for learning a foreign language in future specialists is facilitated by various pedagogical tools developed within the framework of three models: semiotic, imitative and social. Models are interconnected and can be used in a certain sequence, starting with the semiotic model or the social model, depending on the course and level of training of students. The semiotic model includes communicative exercises for mastering vocabulary and grammar within the subject; working with basic texts, communicative exercises for basic texts. The simulation model provides for the development of speech clichés and stamps, work with texts in addition to those contained in the traditional program, communication exercises for them; training in dialogic communication skills; mastering professional and speech situations of role behavior; filling out questionnaires of a psychological nature; bench / oral reports. The social model includes role – playing games, business Games, analysis of real situations, modeling, and written types of work.

The above conditions in teaching a foreign language can be implemented using various approaches. For the development of motivation to learn a foreign language among students of non – linguistic specialties, the most effective of them are the contextual approach, conscious – communicative, activity-based and "special purpose English". The set of these approaches allows us to create conditions that have a positive impact on the formation of motivation to learn a foreign language, develop professional and cognitive motives. [3].

Referense list.

1. Scientific electronic library disser Cat - modern science of the Russian Federation, articles, dissertations, scientific literature, texts of dissertation abstracts. [https://www.dissercat.com/content/formirovanie-motivatsii-izucheniya-inostrannogo-yazyka-u-studentov-neyazykovykh-spetsialnost].
2. © 2010-2020, info@study-english.info. [https://study-english.info/article018.php].
3. Learning foreign languages. Materials for a specialist of an educational institution. M., 2003.192 s.

Maguazova Zh., 1st year undergraduate, group MIA-52

Tuleuova A., 3rd year student, UA- 19 -3s /k group

Aubakirova G.T., Scientific supervisor, professor

*E.A.Buketov University of Karaganda, Karaganda Economic University of
Kazpotreboysuz, Republic of Kazakhstan*

ORGANIZATION OF EXTRACURRICULAR INDEPENDENT WORK IN A FOREIGN LANGUAGE

Annotation. This article will tell you about some conditions for organizing independent work when learning a foreign language.

Keywords: independent work, homework, classroom lesson, vocabulary, grammar, oral speech, reading, Computer Technology, Internet, textbook, textbook, speech activity.

One of the main tasks of intercultural learning of a foreign language in the professional sphere of higher education is the development of intercultural and communicative competence.

The development of intercultural and communicative competence is currently the main goal of personality-oriented education and reflects the global trend in the development of foreign language education. The specifics of targeted and substantive aspects of foreign language education in the context of the intercultural paradigm are related to the fact that the student acts as a subject of the educational process and a subject of intercultural communication as a central element of the level model. Therefore, within the framework of the modern competence approach, self-education competence is considered one of the main issues that should be formed and developed in Higher School. The article discusses some opportunities for self-education in the process of cross-cultural learning of a foreign language. Self-education competence as a whole is considered one of the main competencies and is a necessary basis for successful personal development and professional activity of a person.[1]

Taking into account the current conditions for the rapid development of Science, the requirements of the state general education standard of the Republic of Kazakhstan and the curriculum, it seems legitimate to organize work on the formation of a student's competence for independent learning, that is, independent extracurricular

independent work of students for about half of the time. Self-education competence refers to the ability to maintain and improve your level of knowledge, in particular, the level of foreign language proficiency, in the process of performing independent extracurricular work. As for the competence of self-education, from a psychological point of view, it implies the presence of stable motivation. Taking into account the psychological nature of this phenomenon, it is necessary to organize independent work of the student. In the process of such an organization, the specifics of the discipline being taught should also be taken into account.

From the point of view of foreign education, the student's self-education competence in the field of a foreign language is considered as an integrative characteristic of the individual, which indicates his readiness and ability to maintain and improve the level of foreign language proficiency in the process of self-education. The development of self-education competence can only be carried out in self-education activities, which can be defined as a process of individual cognitive activity aimed at improving communication skills in a foreign language. Thus, the strategic goal of self-education activities of students studying a foreign language is to achieve the appropriate level of intercultural and communicative competence in a foreign language during the period of study, as well as preparation for productive self-education after graduation. In this regard, self-education is an important component of the educational process aimed at developing the necessary qualities of a language person and ensuring the productive nature of the process of mastering a foreign language. Thus, the orientation of students to self-education activities as a necessary part of the process of learning a foreign language involves the use of new technologies, methods and means of teaching in the educational process.

Independent work of students is an activity that the student organizes at the most convenient and rational time from his point of view, depending on his internal cognitive motives. This determines the leading role of educational materials in independent work, which, in addition to monitoring its results, also perform the function of managing students' activities in this case. Therefore, the nature of the training materials provided for independent work should correspond to its purpose.[2]

Independent work should be carried out by students as a cognitive activity, be a means of educating such personal qualities as independence and activity, and form a creative attitude to the received information. The correct Organization of independent work by students is an important issue not only in the methodology of teaching a

foreign language in a non-linguistic university, but also in the methodology of its teaching. In addition, it is important for the teacher to understand what difficulties students face in organizing independent work; what types of homework are the most difficult and time-consuming tasks for them; why these or other types of work are difficult.

In the course of conversations with students who are serious about learning a foreign language, it turned out that a common reason for incorrect performance of their own homework, inability to work correctly and systematically, ignorance of vocabulary and grammar lag behind for the first reason.[3]

Types of independent work outside the classroom:

Tasks for mastering knowledge:

reading the text (textbook, primary source, additional literature);

answer questions;

make plans;

writing a lecture

research of lexical material;;

educational and research work;

use of audio and video recordings, computer equipment and the internet;

Independent educational activities in the field of a foreign language can be carried out within the framework of various organizational forms. They are in singles, pairs, micro-groups and full groups. A similar combination of collective and individual types of work ensures systematic and complete implementation of students' self-education activities [4].

The main goal of teaching a foreign language as a means of communication is to develop students' creative independence in use. This is possible when performing creative independent work, and when students make various communicative statements, they independently choose ways to solve the learning problem, determine the content themselves. An important feature of creative independent work is the implementation of a complex transfer of mastered methods of speech activity. [5]

In conclusion, we would like to note that constant independent work outside the classroom increases the overall level of foreign language proficiency. This is reflected in the mandatory learning process and develops students' communication skills and interpersonal, professional communication skills, contributes to the

formation of their moral foundations, worldview and professional culture. Independent work of students in a foreign language in Dzungarian educational institutions, being one of the mandatory requirements for organizing the educational process today, contributes to the development of the creative potential of the student's personality and the formation of skills of self-organization and self-education, which ensures continuous personal and professional growth of the student.

List of references:

1. "Concept of development of foreign language education in the Republic of Kazakhstan". Almaty: Abylai Khan Kazakh University of international relations and world languages, 2006.
2. Bezukladnikov K. E., Kruse B. A. self-Realization of the future foreign language teacher in the logic of the linguistic-informational approach to higher foreign language education // Pedagogical education and science. No. 6. C. 71-75.
3. Kashnikova E. Yu. Conditions of organization of speech self-educational activity of students // Vestn. Tomsk state pedagogical University Bulletin. 2G11. Issue 4. - Pp. 35-39.
4. Independent work in teaching foreign students.
5. Shchukin A. N. Methods of teaching speech communication in a foreign language. Textbook for teachers and students of language Universities, KARO, Moscow, 2014.

ПСИХОЛОГИЯ И СОЦИОЛОГИЯ

Матаева Б.Ү.

**«Мектепке дейінгі оқыту және тәрбиелеу» мамандығының
3 курс студенті Медеубаева Жансая**

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ БАЛАЛАРДЫ ӘЛЕУМЕТТЕНДІРУДІҢ БАСТЫ ЖОЛЫ РЕТІНДЕ

Инклюзивті білім беру (франц. inclusiv-өзіне енгізетін,лат.include-ішіне аламын,енгіземін)немесе енгізілген білім беру-жалпы білім беру мектептерінде ерекше қажеттіліктері бар балаларды оқыту үрдісін сипаттау үшін пайдаланылатын термин. Әр бала үшін ең алғаш мектепке бару ең жауапты да қиын кезең. Ал мүмкіндіктері шектеулі балалар үшін бұл кезең әлдеқайда эмоциялық жағынан да,психологиялық жағынан да ауыр болады.Қазіргі кезде Қазақстан Республикасының білім беру жүйесі инклюзивті білім беру қағидаларына бет бұрды. Инклюзивті білім жүйесін дамыту;

2020 жылға қарай мектептерде мүгедек балалар үшін көтергіш жабдықтар, пандустар, санитарлық бөлмелерде арнайы құралдар орнату, тұтқалармен,арнайы парталармен,үстелдермен және басқа да арнайы компенсаторлық құралдармен жарақтандыру «арқылы кедергісіз» аймақтар құрылады.

2030 мектепте мүмкіндігі шектеулі балаларды оқытуға және тәрбиелеуге тең қол жеткізу үшін жағдайлар жасалады (мектептерде педагог-дефектологтардың, балаларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің, арнайы жеке техникалық және компенсаторлық құралдардың болуы). Әрбір балаға мүмкіндігінше қажетті жағдай туғызып, әрбірі білім алуға тиісті. Қазіргі таңда жалпы білім беру мектептерінің 1318 арнайы сыныптарында 9144 мүмкіндігі шектеулі бала, 102 түзеу мектебінде 15639 бала білім алады,оның ішіндегі 2 мыңға жуығы психикалық дамуы тежелген балалар, 8049 астам ақыл-ойы кем балалар,қалғандары дене дамуында түрлі ауытқушылықтары бар балалар.Инклюзивті білім беру дегеніміз-қалыпты деңгейде дамыған балалармен бірге бір сыныпта мүмкіндігі шектеулі баланың білім алуы. Осылайша мемлекетіміз мүмкіндігі шектеулі жандарды әлеуметтік қорғау, олардың қоғамға

етене араласуына, оларды оңалту, жұмысқа орналастыру және жаңа жұмыс орындарын құру, білім алу, оқыту, қайта мамандандыруға қолдан келгенше жағдай жасамақшы. Сонымен қатар, кадрларды даярлау жүйесін жетілдіру ісі қолға алынып жатыр. Инклюзивті білім беру жүйесіндегі педагог кадрларды даярлау, олардың біліктілігін арттыру және қайта даярлау мыналарды қамтитын болады:

Жоғары және кәсіби білім беретін барлық педагогикалық мамандықтардың оқу жоспарына арнайы пәндер қосу жолымен институттар мен колледждердегі барлық мұғалімдермен тәрбиешілерді ерекше оқытуды қажет ететін тұлғаларды оқытудың дағдылары мен тәсілдеріне даярлау және оқыту;

инклюзивті білім беруді ұйымдастыру және ерекше оқытуды қажет ететін тұлғалармен жұмыс жүргізу мәселелері бойынша жалпы білім беру ұйымдарындағы барлық басқарушы қызметкерлерді, педагогтарды және мамандарды (педагог-психологтарды педагог-дефектологтарды, әлеуметтік педагогтарды) кезең-кезеңмен қайта даярлау;

инклюзивті білім беруді жүзеге асыру мәселелері бойынша білім беру ұйымдарындағы педагог қызметкерлердің біліктілігін, ерекше оқытуды қажет ететін тұлғалармен жұмыс әдістерін, кемсітушілікті жою және жағымсыз жағдайларды шешу, адам құқығы негіздерін зерделеу дағдыларын арттыру т.б. Республикамызда жалпы білім беру ортасында мүмкіндіктері шектеулі балаларды қалыпты деңгейде дамыған балалармен бірге кіріктіріп оқыту үдерісі дамып келе жатқанын атап өту қажет. Қазіргі таңда кіріктіре оқытудың үлгілері көп. Саламан Декларациясына сәйкес инклюзивті білім беру саясатының міндеттері мынадай: Әрбір бала білім алуға құқылы және оны алуға тиіс. Әрбір баланың дара қабілеттері, қызығушылықтары, қажеттіліктері және оқуға деген мұқтаждықтары болады. Білім беру жүйесіне оң өзгерістер, яғни осы мұқтаждықтарды қанағаттандыру мақсатына орай өзгерту. Осыған орай, инклюзивті білім берудің негізгі 8 принципі туындайды. Яғни ол мына принциптер: 1. Адам құндылығы оның мүмкіндігіне қарай қабілеттілігімен, жеткен жетістіктерімен анықталады. 2. Әрбір адам сезуге және ойлауға қабілетті. 3. Әрбір адам қарым-қатынасқа құқылы. 4. Барлық адам бір-біріне қажет. 5. Білім шынайы қарым-қатынас шеңберінде жүзеге асады. 6. Барлық адамдар құрбы-құрдастарының қолдауы мен достығын қажет етеді. 7. Әрбір оқушы үшін жетістік қажеті өзінің мүмкіндігіне қарай орындай алатын

әрекетін жүзеге асыру. 8. Жан-жақтылық адам өмірінің даму аясын кеңейтеді. Инклюзивті оқыту-оқушылардың тең құқығын анықтайды және ұжым әрекетіне қатысуға, адамдармен қарым-қатынасына қажетті қабілеттілікті дамытуға мүмкіндік береді. Инклюзивті бағыт арқылы мүмкіндігі шектеулі балаларды оқуда жетістікке жетуге ықпал етіп, жақсы өмір сүру мүмкіншілігін қалыптастырады. Осы бағытты білім беру жүйесіне енгізу арқылы оқушыларды адамгершілікке, ізгілікке, қайырымдылыққа тәрбиелей аламыз. Инклюзивті білім беру немесе «білім баршаға» бағдарламасы-барлық балаларға мектепке дейінгі оқу орындарында, мектепте және мектеп өміріне белсене қатысуға мүмкіндік береді. Бұл бағдарламаны Біріккен Ұлттар Ұйымының Бас Ассамблеясы мақұлдап, БҰҰ-ның Конвенциясына 2006 жылдың 13 желтоқсанында енгізілді. Сонымен, инклюзивті білім беру жағдайында жұмыс жүргізетін мектептерде білім мазмұнын үш түрлі бағдарлама бойынша реттеген абзал. Атап айтқанда: жалпы мектептерге арналған типтік оқу бағдарламалары; мүмкіндігі шектеулі балалардың ақаулық типтеріне сәйкес арнаулы білім беру бағытындағы оқу бағдарламалары; мүмкіндігі шектеулі балалардың психофизикалық ерекшеліктерін есепке ала отырып әзірленетін оқытудың жеке бағдарламасы. Сондай-ақ, ерекше оқытуды қажет ететін адамдарға сапалы білім берудің қол жетімділігін қамтамасыз етудің ғылыми-педагогикалық, кадрлық және оқу-әдістемелік әлеуетін нығайтудың негіздерін әзірлеу; -мектепке дейінгі жастағы балаларға ерте бастан диагностика жасау және түзету-педагогикалық қолдау жүйесін дамыту; -мүмкіндіктері шектеулі тұлғаларды кәсіби-еңбекке даярлауға қажетті жағдай туғызу; -инклюзивті білім беруді дамытудың теориялық және әдістемелік мәселелері бойынша ғылыми зерттеулер жүргізу. Инклюзивті білім берудің мақсаты-барлық категориядағы тұлғалардың сапалы білім алуға тең құқығын жүзеге асыру. Инклюзивті білім беруді дамытудың негізгі міндеттері: -инклюзивті білім беруді дамытудың нормативтік-құқықтық және ұйымдастырушылық-экономикалық негіздері мен тетіктерін жетілдіру; -инклюзивті білім беруді дамытудың әдіснамалық, оқу-әдістемелік негіздерін жетілдіру (оқу жоспарлары мен оқу бағдарламаларын, оқулықтарды, оқу-әдістемелік кешендерді бейімдеу және модификациялау, оқу жетістіктерін бағалаудың критериалдық жүйесін ендіру); -білім алушылар өздерін мектеп қоғамының белсенді мүшесі есебінде сезінетіндей, өзін-өзі жоғары бағалайтындай, оқуға ынтасы артатындай және

әлеуметтенетіндей дербестендірілген түзету-педагогикалық және әлеуметтік-психологиялық қолдау көрсету маңызды. Егер инклюзивті оқыту мен сабақ беруге енгізілген өзгерістер тиімді болса, онда ерекше қажеттіліктері бар балалардың жағдайы да өзгереді. Инклюзивті білім беруді ашқан мектептерде оқыған балалар адам құқығы туралы білім алуға мүмкіндік алады. Демек, инклюзивті оқыту негізінде балалардың қандай да бір дискриминациясын жоққа шығару, барлық адамдарға деген теңдік қатынасты қамтамасыз ету, балаларға арнайы жағдай қалыптастыру идеологиясы жатыр. Осы бағыт балаларды оқуда жетістікке жетуге ықпал етіп, жақсы өмір сүруге жағдайын қалыптастырады.

Мүгедектер әлеуметтік категория ретінде әлеуметтік қолдауды қажет етеді және олардың толыққанды әрі белсенді өмір сүруі үшін қоғамдық-пайдалы іс-әрекеттерге тарту, қоршаған ортамен байланысын жетілдіру, бір сөзбен айтқанда оларды қоғамға интеграциялау қажет. Осыған орай, мүмкіндігі шектеулі балалардың өздерін қоғамнан оқшауланған жан ретінде сезінбей қоғамда өз орнын табуы үшін инклюзивті білім беру қазіргі таңда аса қажет болып отыр. Бәріне бірдей мүмкіндік», «Сапалы білім-барлығы үшін» деген ұстанымды қолдаймын!

Пайдаланған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.-Астана, 2010, №205 Жарлығымен
2. З.Ү.Адилышинова, А.М.Сугралиева, Инклюзивті оқыту/Дәрістер жинағы, Ақтөбе: Қ.Жұбанаов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті 2017 ж, 14 дәріс
3. Қазақстан Республикасында инклюзивті білім беруді дамытудың тұжырымдамалық тәсілдері, Астана 2015 11-12 б
4. К.Жарықбаев. Инклюзивті білім берудің мазмұны қандай?//Мектептегі психология, 2010, №5, 18-20 б
5. Мүгедектерді оңалтудың 2005-2008 жылдарға арналған бағдарламалары//www.Enbek.kz

CONTENTS

ФИЛОЛОГИЧЕСКИТЕ НАУКИ

Теоретични и методологични проблеми на език изследвания

Karysheva G. K., Tolykbayeva A. B. RELATIONSHIP BETWEEN NEUROLOGICAL DEVELOPMENT AND LEARNING	3
--	---

Методи и техники за контрол на нивото на владение на чужд език

Навекова Д.Б ПОЛИЯЗЫЧНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ – ВАЖНЕЙШАЯ СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ КАЗАХСТАНА	9
---	---

Език, реч, комуникация

Tang Q.Y, Kenzhebalina A.Zh THE INTERPERSONAL FUNCTIONAL ANALYSIS (MOOD) OF N.NAZARBAYEV'S RESIGNATION SPEECH	12
--	----

МУЗИКА И ЖИВОТ

Музика: учене и преподаване

Абилгазинова Г.Е. РАЗВИТИЕ МУЗЫКАЛЬНОЙ ПАМЯТИ У УЧАЩИХСЯ ДШИ....	22
--	----

ПЕДАГОГИЧЕСКИ НАУКИ

Проблеми на обучението на специалисти

Даутова С.Б., Оспанова Б.Р. АЛТЫН ОРДА ӘДЕБИЕТІНДЕГІ ӘЛЕМНІҢ КӨРКЕМ БЕЙНЕСІНІҢ ЗЕРТТЕЛУ ТАРИХЫ	26
---	----

Аубакирова Г.Т., Көшен А.Қ., Мағуазова Ж.М. СТУДЕНТТЕРДІҢ ШЕТЕЛ ТІЛІНДЕГІ СЫНЫПТАН ТЫС ӨЗІНДІК ЖҰМЫСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ТӘСІЛДЕРІ	31
---	----

Стратегически насоки на реформата в системата на образованието

Sarsekeyeva Zh.Ye., Otynshina G.S. GIFTED STUDENTS AND ISSUES IN THEIR DEVELOPMENT	37
---	----

Sarsekeyeva Zh.Ye., Safarova N.B., Auken A.O. THE USE OF MODERN TECHNOLOGY IN HIGHER EDUCATION	40
---	----

Съвременните методи на преподаване

Тахтамысова А.С ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В КАЗАХСТАНЕ: ТЕХНИЧЕСКИЕ, МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ И ЮРИДИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ РЕАЛИЗАЦИИ.....	43
--	----

Квасных Г.С., Завацкая Е.А. РАЗВИТИЕ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ У СТАРШИХ ДОШКОЛЬНИКОВ В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ НАУКЕ И ПРАКТИКЕ	48
Mirza N.V., Beisenbekova G.B., Baimaganbet A FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS IN THE SYSTEM OF TRILINGUAL EDUCATION	52
Асабаева О.М. "FEATURES OF STUDENT MOTIVATION IN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE"	56
Maguazova Zh., Tuleuova A., Aubakirova G.T., ORGANIZATION OF EXTRACURRICULAR INDEPENDENT WORK IN A FOREIGN LANGUAGE	62
ПСИХОЛОГИЯ И СОЦИОЛОГИЯ	
Матаева Б.Ү, Медеубаева Ж.З. ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ БАЛАЛАРДЫ ӨЛЕУМЕТТЕНДІРУДІҢ БАСТЫ ЖОЛЫ РЕТІНДЕ.....	66
CONTENTS.....	70

284970

284961

284971

284898

285003

285009

284940

284958

284575

284947

284982

284989

285024

284625